

Sibiu 2. Noiebre. 1900.

SACONTALA

TRADUCERE LIBERĂ DUPĂ CALIDASĂ

DE

GEORGE COȘBUC

22 OCT 1900

BUCUREȘTI

EDITURA LIBRĂRIEI C. SFETEIA

1897.

PERSOANELE:

DUȘANTA, Regele Indiei.

CAMVA, un preot sihastru.

SACONTALA, fata de suflet a lui Camva.

GAUTAMI, o bătrână sihastră, îngrijitoarea Sacontalei

PRIAMVADA } fete de sihastri, prietenele Sacontalei.
ANUSUIA }

VIDUȘACA, preot, prietenul Regelui.

VATAYANA, ministru.

BRADASENA, general.

SARNGARAVA, un preot.

MATALI, vizitiul zeului Indra.

KASYAPA } Zei.
ADITI }

Un pescar, un camerier, străjeri, slujbași ai regelui, bramini, sihastri, slujnice. Un copil, o artistă.

Actele 1—4 în codru. — Actul 5 și 6 în palat. —

Actul 7 în cer.

ACTUL I.

(O grădină în codru. Priamvada, Anusua și Sacontala udă florī. Regele stă ascuns după un arbore).

ANUSUIA

Când tu ești între ele, măi vesele îmi par
Acele florī! Și par'că de dragul tău răsar
Și cresc, trăind cu tine atât de 'mprīetenite!
Tu ești a lor! Iar ele, frumoase și iubite,
Te chīamă și te roagă și cer să le iubești—
Tu, gingașă ca floarea de malica, tu ești
Stăpīna lor, iubită Sacontala!

REGELE

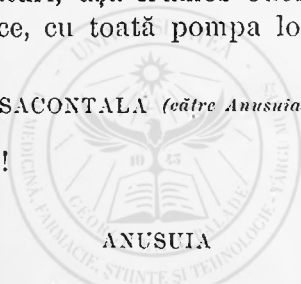
Se poate?

Sacontala lui Camva? Ași crede 'n lume toate,
 Dar asta nu! In urmă, mai știți? E 'ntri'adevăr
 Sacontala. Ce aspră e haîna ei de păr!
 Prea rău e tata Camva. Să n'aibă dînsul milă
 De fata lui! A pune la muncă pe-o copilă
 In vîrsta ei, trudind-o cu rugă și cu post,
 E prea de tot! Pe Camva nu-l cred așa de prost
 Să 'ncece cu o frunză de lotos să despice
 Un fag! — —

Dar e frumoasă! Să zică orî ce-ar zice
 Reginele 'n palaturî, așa frumos odor
 De fată le întrece, cu toată pompa lor.

SACONTALA (cătrec Anusua)

Mai adu-mî apă!

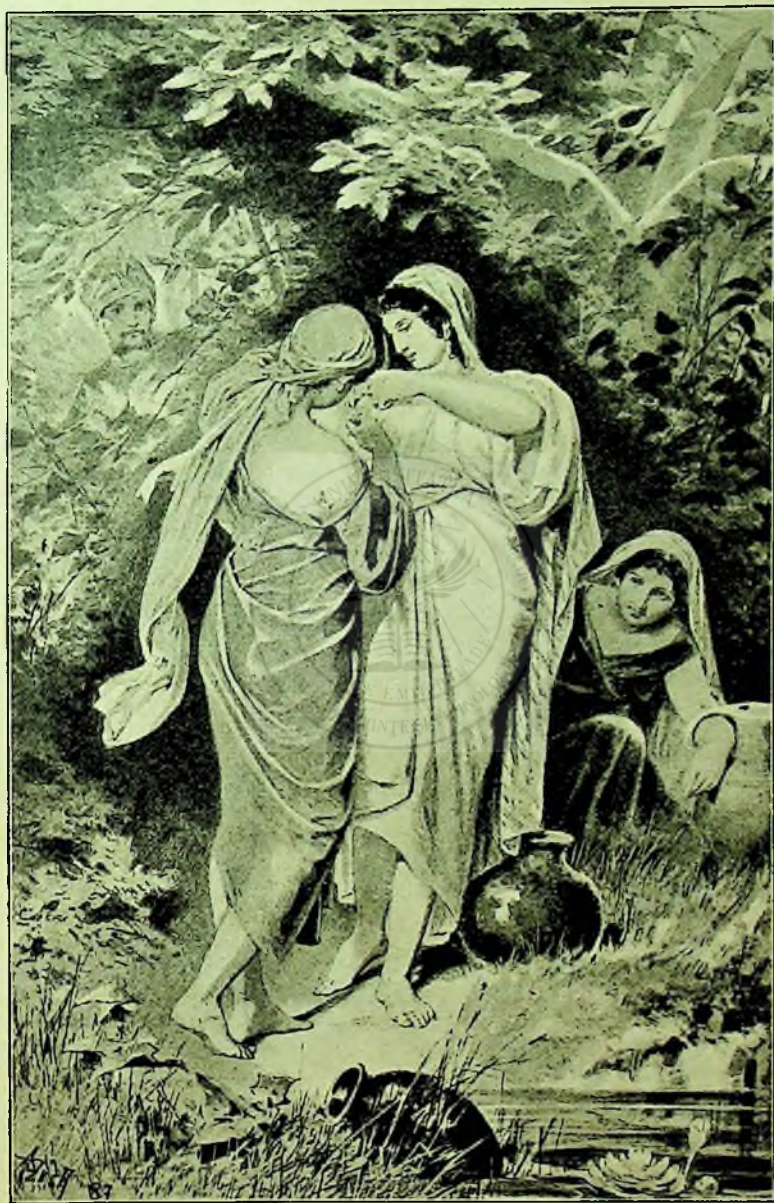
Uite! Atăta-ți stă de bine!
 Dar nu știu cum mi-e jale, Sacontala, de tine,
 Când vād, că de-ostenită abîa te mai ții sus,
 Mi-e ciudă și pe tata, pe Camva, că te-a pus
 Să-î faci ș'acesta lucru.

SACONTALA

Îl fac pentru că-mî place.
 De nu mî-ar fi zis Camva, tu crezi că nu l'ași face?
 Cu florile noi doară sîntem surorî! Nu-î drept?
 Sărmanele!

(Cătrec Priamvata)

Mă strînge și haîna peste pîept,

De nu mai pot! Desleagă-mi, te rog, d'aci vestmîntul —
 Mai mult — așa — mai, încă —

PRIAMVADA

Auđi cum rîde vîntul,
 Că-l lași în sîn! Tîlharul, și lui îi place 'n sîn!
 Tu tînără, el tînăr --

REGELE

Mai bine-ar fi bătrîn!
 Orî eũ dac'aș fi vîntul! Ah, pentru ce-și ascunde
 Și umerii și pieptul și brațele rotunde
 Sub haină! Numai asta nu pot ca s'o 'nțeleg:
 De ce-arătăm frumosul arare-orî întreg?
 Orî desvelit pe 'nțetul, câte puțin, îmbată
 Mai mult, mai mult îți place ca 'ntreg văzut de-odată?—
 Ce ochi! Ar fi ei oare mai mult ucigători,
 Dac'ar avea copila veștmînt țesut cu florî
 De-argint și pietre scumpe? In haină sdrențuită
 Frumsețea-î tot frumoasă, iubirea-î tot iubită,
 Ca și'n veștmînt de purpur, căci farmec noi găsim
 Nu 'n haină, ci 'n splendoarea frumseții ce iubim!
 Ah! purpura ne 'mbată cu forme 'nșelătoare,
 Ea dă chiar uriciunei frumsețe și splendoare,
 Dar când ai pune 'n sdrențe frumseța, ai vedea
 Că sdreanța-î mai frumósă de trei orî de cât ea! —
 Ah, par'că ard! Privirea frumosului te face
 Să-ți răcorești dorința de-a ști ceva ce-ți place,
 Și-n astă răcorire e foc. — Eũ ce cătam?
 Nu vreaũ să știũ frumosul, mai bine vreaũ să-l am!

SACONTALA

Acest tufiș de amra, cu foile lui, pare
 Un om, ce vrea să-mi spue pe-ascuns o taină mare,

Nu vezi? El par'că face cu mâna semn în vînt —
Cum e cuprinsă amra de iederă! Eî sînt
Ca doi iubiți. Mireasă e iedera, și mire
E amra: Ea se 'nalță frumoasă și subțire,
Și brațele eî gingaș pe mire îl cuprind.

PRIAMVADA (*către Anusua*)

Știi tu, la ce gîndesc Sacontala, privind
Așa cu drag la amra?

ANUSUA

Știu eî!

PRIAMVADA

O bate gîndul,
Ce bine-ar fi să aibă iubit și ea! Strîngendu-l
In braț, el ar fi amra.

SACONTALA

Ce gînd copilăresc!
Tot ce gîndești tu însă-ți, mî-o spuî că eî gîndesc!
O, du-te!

PRIAMVADA

Principesă, doar' nu ești supărată?

REGELE

O, ziceți-î pe nume! Mai ziceți-î odată!
Sdrobiți-mî îndoiala din sufletul meî plin
De temerea, că dînsa e fată de bramîn!
Ea nu e sora voastră! Ea într'alt loc e acasă,
Ș'orî căruî din răsboinicî ea poate fi mireasă!

PRIAMVADA

Sacontala, privește! Cum de-ai uitat aici
O floare! Se usucă.

SACONTALA

Uitat? O floare zică?
O, Doamne, vine vremea, că am să uit de mine!..
Eū am să-ți spun o veste.

PRIAMVADA

Și cum? De rău, de bine?

SACONTALA

De bine. Uite colo tufișul îngrădit —
Nu-ı vremea să 'nflorească, dar el a înflorit.

PRIAMVADA

Așa e! Semn, iubită! Dar știi că-ı mare veste?
E semn, că cine-ı fată va trece 'ntre neveste.
Al tăū a fost tufișul! Ce, dragă, nu sughiți?
S'o știi tu de la mine, că ai să te măriți!

SACONTALA

Tu ai, ce ai, că astăzi vorbești prostii într'una.

PRIAMVADA

Așa zică tu! Dar spune-mi ce lună-ı asta? Luna
In care nicı o-dată n'a dat tufișul florı.
Și știi, că tata Camva spunea de multe ori,
Că pomiı, ce daū floare, cınd sunt de tot prea tinerı,
Sınt semn pentru părinți cu fete, că vin ginerı.

ANUSUIA

Acum știu eu, cea proastă, ș'acum pricep și eu
De ce-a udat tufișul Sacontala mereu!
Știa!

SACONTALA

Știam? De unde? De ce să nu-l ud oare?
Nu-î și el tot al nostru? Nu-î și el tot o floare?
(O albină sboră pe lângă Sacontala)
Mă 'nțeapă, Anusuia! Haid, apără-mă, vai!
Obraznica! Și-mă sboară spre ochi.

DUȘANTA

Ce dulce grai
Al temerii! Ce farmec în vorba, care cere!

SACONTALA

Mă tem de ea!

PRIAMVADA

Știi bine, că nu ne stă 'n putere
Să te-apărăm! Dușanta e singur pus de Zei
Să fie scut și armă. Nu-l chiem?

DUȘANTA

Cuvîntul ei
Mă-a dat prilej de-a merge la dînsule. Chiar bine!
Dușanta, fi cu suflet!

(Se ivește)

Ce strigăt jalnic vine
Din codru? Cine-î omul? Când brațul cel voinic
Al regelui Dușanta nu scie de nimic

In vreme de primejdii, când pentru dînsul teama
E numai nălucire în creerii lui Brama,
Atunci cutează oare vre-un demon ori vre-un zeu
Să facă unor fete cucernice vre-un rău?

PRIAMVADA

Nu-î nimeni! Noi în glumă ziceam, ca ea să cheme
Pe regele Dușanta. Sacontala se teme —

DUȘANTA *(către Sacontala)*

Să ai de bine parte, și parte de noroc!

PRIAMVADA

Bine-ai venit, străine!

(Suflă praful de pe prispă)

Te rog, aici e loc.

Sacontala tu pleacă și adu florî și poame
Străinului.

DUȘANTA *(către Sacontala)*

Nu merge!

PRIAMVADA

Nu doară că ți-e foame,

Dar oaspeții —

DUȘANTA

Știu bine: le face-ți tot pe plac.

Dar astă osteneală eă nu vreaă să v'o fac.

ANUSUIA

Ești obosit de drumuri, ți-e cald și stai în soare,
Nu vrei să șezi pe prispă?

PRIAMVADA

E umbră colea, vezi!

(Dușanta ȳa loc pe prispă)

DUȘANTA

Ședeți și voi.

PRIAMVADA *(ȳa loc și ea)*

Tu, dragă Sacontala, nu șezi ?

Aici —

(ȳi face loc. Sacontala stă răzimată de un pom)

SACONTALA

Ș'aici e bine.

DUȘANTA *(privindu-le)*

Așa de frumoșele
Sînteți! Și dragălașe și tinere tustrele!

PRIAMVADA *(șoptind Anusuei)*

Ce om să fie dînsul ?

ANUSUIA *(tot șoptind)*

Știu eă! Orȳ-cine e,
Dar vezi-l cum vorbește de neted !

PRIAMVADA

Știi tu ce ?

Am să-l întreb. *(tare)* Ne iartă, că noi sîntem la minte
Ca fetele, măi proaste, și nu prea știm cuvinte
Pe-ales, cum se cuvine! Noi știm ca pe la noi.
Fii ȳertător de toate ș'apoȳ — te rog — ș'apoȳ

Te-am întreba o vorbă, de nu-î cu supărare.
 Tu ești de bună seamă vr'un prinț din lumea mare
 Și poate mergi departe? Ori poate... te rugăm
 Să țieți, și să nu-ți cadă cu greu că te 'ntrebăm.

DUȘANTA

Nu, nici decum, frumoaso! Viu foarte de departe
 Și sînt și eū un preot. Cunosc în sfînta carte
 Intreg cuprinsul legii, știu totul cît s'a scris.
 Iar regele prin codri anume m'a trimis,
 Să vęd, dacă sihastrii măi țin porunca legii.

PRIAMVADA

Tu ești un om, în care se pot încrede regii!
 Așa e cel cucernic și de virtute plin —
 În fața ta, părinte, mă 'nchin!

SACONTALA (*soptind*)

Și eū mă 'nchin!

DUȘANTA (*către Sacontala*)

Aud? Ai zis o vorbă?

ANUSUIA (*ridind*)

N'a ție-o către tine.
 Și-a zis-o pentru dînsa. Și-a zis, c'ar fi măi bine
 De-ar fi acasă tata.

SACONTALA (*deschidind ochii mirafii și muștrători*)

Ș'atunci? Ce-ar fi atunci?

ANUSUIA

Urmaș fără abateri al sfintelor porunci,

El ar primi pe-un preot mai altfel de cât tine,
I-ar da ce are însuși mai drag —

SACONTALA (*supărată*)

Apoi vezi bine!
Ți-a 'ntrat în cap o vorbă și stai de ea mereu.
Ce ți-am făcut? Dă-mi pace!

DUȘANTA

Acum e rîndul meu
Să 'ntreb de voi. Să-mi spuneți, e drept că ea e fata
Luî Camva?

PRIAMVADA

Nu. Un rege, Căusica, e tata
Sacontalei.

DUȘANTA

Se poate? El, care ostenit
De tron, în sfîntul codru ea preot a murit?
De dînsul spuî?

PRIAMVADA

De dînsul. Cuminte fără seamă
Precum era, în urmă aî prins și Zeiî teamă
De sfînta lui putere. Nimic nu era 'nchis
Și nepătruns de dînsul. Iar Zeiî aî trimis
Pe-o fată, mai frumoasă ca toate, să-l înșele.

DUȘANTA

Pe Mênaca.

PRIAMVADA

Și fata, venind cu gânduri rele,
A stat zîbind în drumul sihastrului, l-a prins
Cu ochii ei cei dornici. Și 'n urmă el învins
De patimi, și uitându-și că-i preot, într'o zi—

(Se opresce roșind)

DUȘANTA

Și 'n urmă?

PRIAMVADA

Tata Camva la nouă luni găsi
Intr'un tufiș copila. El a crescut-o mare,
Și ađi ea are tată, ș'o fată Camva are.

DUȘANTA

Știam! O frumusețe, așa precum e ea,
N'o poți găsi orî unde, și orî și când ai vrea.

PRIAMVADA

Mai vréi să'ntrebî?

DUȘANTA

Vrēju încă.

ANUSUIA

Răspunde-î înainte!

Eü știü ce vrea să 'ntrebe —

SACONTALA

Cum nu! Tu, cea cu minte

DUȘANTA

Aș vrea să știu, că dînsa n'a pus vr'un jurămînt
Să fie viața 'ntreagă sihastră 'n codrul sfînt?
N'ar vrea să se mărite?

ANUSUIA *(veselă)*

N'auzi? Știam că'ntreabă!
(Sacontala face semn Priamvadei să tacă).

PRIAMVADA

Ar vrea — știu eu! Dar tata spunea că nu-î cu grabă
S'o dee cui-va noră. Dar când îi va afla
Vr'un mire cum se cade... Nu-î drept, Sacontală?

Nu-î drept! Și tacî!

SACONTALA

PRIAMVADA

Ei, Doamne, ce rea ești la mînie!

SACONTALA

Să știî, că-î spun eu mamei de ce-ai vorbit! Să știe
Și mama, că tu 'n fața străinilor vorbești
Ce nu-î la loc.

PRIAMVADA

Te superî? De-atîta? Ce om ești!
Dar' am glumit.

SACONTALA

Ce-mî pasă! *(pleacă)*

SACONTALA

PRIAMVADA

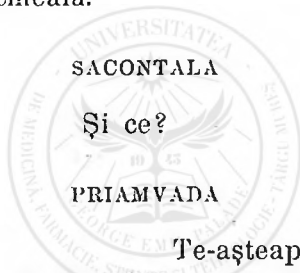
Stăi, stăi! Nu se cuvine
Să lași pe-un oaspe singur.

SACONTALA

Nu-î singur. E cu tine,
Și tu cu Anusua.

PRIAMVADA (*o prinde de mână*)

Iubita mea, auzi!
Te-ai învoit cu mine un strat de flori să-mi uzî;
Așa ne-a fost tocmeala.

Te-așteaptă stratul.
D'intâiu plătește-mi, dragă, ce-a fost cu 'mprumutul.
(Sacontala ia vasul cu apă să plece).

DUȘANTA

Sărmana! Nu e 'n stare să facă zece pași,
Așa-i de-obosită. Și nici măcar n'o lași
In pace! Uite, pșteptul ce grabnic i se sbate;
Și pletele-î desprinse îi rîură pe spate.
Și vrînd să-și prindă părul de peste-un umăr gol,
Ce ostenit e brațu-î în umbletul domol.

(căt-re Priamvada)

Și dacă tu pe dînsa o crezi neplătitoare,
Eû însu-mî mă fac platnic ș'o scap de ce-î datoare.
(Îi dă Priamvadei un inel).

V'ați împăcat?

PRIAMVADA (*dându-și inelul îndărăt*)

Primește-l: Cu dinsul ce să fac?
Rugarea ta-mă ajunge destul, că să mă 'mpac.

(*către Sacontala*)

Tu poți să pleci!

SACONTALA (*pentru sine*)

O Dómnă, ce ți-am greșit? Sînt beată.
Mă mir, cum nu'mă pierd capul!

PRIAMVADA

Ei, ce? Nu pleci odată?

SACONTALA (*mănioasă*)

Dar ce? Tu-mă esci stăpîină? De când ți-s roabă eă?
Pot merge cînd îmi place, și staă aici cît vreă!

DUȘANTA (*a parte*)

Eă nu 'nțeleg! Tot lucru așa de 'ntors îmi vine!
Eă vėd, c'am prins'o dragă! M'a prins și ea pe mine,
Oră nu-mă mai am eă mintea? Oră, Doamne, alta ce-ă?
Nimic ea nu-mă răsponde fățiș, dar ochiă eă.
Sînt tot la mine —

UN GLAS DIN CODRU

Grabnic scutiți-vă locașul;
Sihastrilor cucernică! Perim aici! Arcașul
Aruncă 'n peptul tînăr al cerbului săgeță!
Nebună aleargă roibă și fulgeră 'ndrăsneț
Pă urma sîngerată de pas de căprioară!
Spre virfuri sue moartea, și'n văi apoi scoboară,

Și codrul tot e 'n clocot de-al armelor povoiu —
Iși bate joc Dușanta, de codru și de noi!

FETELE

Dușanta ?

GLASUL

Și sălbatec din deal scoboară 'n vale
Cu muget elefantul speriat, rupându-și cale
Prin pomii sfinți, sub care voi ziua vă rugați,
Prin sfântul riș, în care se scaldă cei curați!
Ah, vechile-obiceiuri sînt puse sub picioare!
E fum, e foc, e sânge și moarte 'ngrozitoare
In codri! Elefantul speriat de-un cal regesc,
Ne spintecă azi pînza sub care locuiesc
Sihastri sfinți! Ajuns-am în vremile furtunii!

DUȘANTA (*a parte*)

Mă caută arcașii! Ei umblă ca nebunii!
Se prind acum la luptă cu liniștea de veci —

PRIAMVADA (*cu frică*)

Și mama e'ngrozită de grija noastră. Pleci?

DUȘANTA

Eă plec. Iar voi vă duceți în liniște pe-acasă;
Să nu vă fie teamă. Arcașii aă să iasă
Din codru —

PRIAMVADA

Noi ne ducem. Și iartă-ne. De-acum,

De vei avea vre-odată prin codru să faci drum,
Mai caută-ne.

(Priamvada și Anusuaia plene).

Dar vino, Sacontala. Ce-î asta ?

SACONTALA

M'a prins un junghiū. Mă doare, și-mi rupe'n două coasta.
Nu pot să merg. *(se ține de piept)*

PRIAMVADA

Dă-mi mâna.

SACONTALA

Incet! Ah, stăi, am dat
In spin! Mă-e tot piciorul de rană 'nsângerat.

PRIAMVADA

Proptește-te mai bine, să nu atingi pământul.

SACONTALA

Acum mă-am prins de-o creangă de malica veștmîntul;
Te rog, desfă-l.

DUȘANTA *(privind după ele)*

Imi pare că-s țintuit pe loc.

S'a dus! Am fost în viață om prea cu mult noroc,
Căci zeii mă-au dat partea să văd eu adunată

In chipul unei fete frumsețea lumii... tótă!

Ah, pentru ce sînt rege și pentru ce's silit

Să staū pe tron! Acolo, legat și pironit

De-un tron! Acum simț numai, coroana cum m'apasă!

Imi voiŭ trimite astăzi pe toŭi ai mei acasă,
Iar eu rămân în codru —

Dar pot alt-fel să fac?

Sint eu de vină? Două nu pot să le impac
Deodată! Inainte de plec cu trupul, iată,
Că inima-mi rămîne întoarsă, tremurată,
Ca frunza, când în mână cu ramura alergî,
Iar vîntul bate tocmăi din partea 'n care mergî.

ACTUL II.

(Cortul regelui. Vine Vidușaca și Bradasena)

VIDUȘACA

Frumoase recreații, hai?

VATAIANA

Taci! -- Mulți ani cu gloriă,
Dușanta! In războaie să-ți porți biruitorii
Mulți ani de-acuma, rege!

VIDUȘACA

Eū bietul nici nu pot
Să te salut! Mă iartă, sunt ostenit de tot.
Natura e frumoasă, dar ce-am eū cu natura?
Abia-mi mișc capul, brațul, picioarele —

REGELE

Dar gura?

VIDUȘACA

Ah, gura! Toată ziua bat câmpii, alergînd
In soare, peste pietre și rîpi! De sunt flămînd,
Și pun pe slugi să-mi facă de grabă vr'o pîrjoală,
Ei uită de frigare și-mi dau arsură goală
Să-mi rup într'însa dinții! Și dacă sunt setos
Beau apa putrezită, cu gustul ei scîrbos
De mușchiu și piatră arsă. Iar somnul cînd mă fură
Ș'aș vrea să dorm o clipă, mai poți tu de căldură!
Ba robii sar și cîntă, ba caii 'n frîne sar
Și sar și eū în urmă! Imi par mie ce'mi par
Frumoase-aceste lucruri; dar uite, nu-î mai bine,
Să stai pe-un scaun moale, cu vinul lingă tine,
Să beî, să mistuî bine, să dormi! Așa mai zici!
De ce-avem noi viața? S'o chinuim pe-aici?

REGELE

Ei și? Cine-î de vină, că-ți perzi pe-aici viața?

VIDUȘACA

Tu 'ntrebî, cînd îmi dai palme de ce mî-e roșie fața?

REGELE

Eū nu pricep —

VIDUȘACA

Se 'ndoaie vr'un pom fără d'un «dacă»
E vîntul, ori el însuș, din voia cui se pleacă?

REGELE

E vîntul.

VIDUȘACA

Iar eū, rege, din voia cui mă plec?
Mă ții așa, cu sila, prin codri să petrec.
Eū, popă, om de cinste, sunt azi un sclav aproape—
Am mînele-amorțite, picioarele-mi sunt șchioape,
Căci toată ziua, bietul de mine, dau din mîni,
Și țip ca să mă apăr de oameni și de cîni.
Oh, oh, așa viață! Iar tu... ți se cuvine
Să rîzi de tron, de țară, de codri și de mine?
In vreme ce te-așteaptă cu dragoste 'n palat
Nevestele, tu 'n codri și 'n munți te-ai înfundat;
Lași tronul fără rege, te lepezi și de țară
Și bați pe-aci cîmpia, un fel de perde-vară!
Ce vrei? O lume 'ntreagă o porți pe placul tău,
Și nu te temi că are vr'un trăsnet Dumnezeu?
Tu stai între sihastrii cei chiori care de care—
Cu iepuri și cu broaște să ții tu adunare
Și sfat regesc?

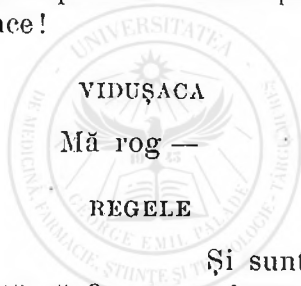
(Resignat s'asează pe țarbă).

Mă iartă, să nu ies azi din cort—
Să dorm odată strașnic, că m'am sfîrșit de's mort!

REGELE

Auzi-l cum se plînge! E 'n dreptul sēu! Eū oare
N'am drept mai mult? Ah, facă ș'alt rege vînătoare!
Cînd mă gîndesc la fata lui Camva, nu mai am
Curaj s'arunc săgeata! Odat' o aruncam

Cu patimă, dar astăzi săgeata-mi înlemnește
 Pe arc! Să 'ntind eū arcul spre cerbul ce trăește
 Cu draga mea 'ntr'un codru! Cînd bîetul căprior
 Bea apă din argintul aceleiaș isvor,
 Din care bea cu pumnii Sacontala! El sare
 Voios în calea fetei, și poate dînsul n'are
 Alt prieten, de cît numai pe cine-aș vrea și eū
 Să-l am! Atunci mai bine fac foc din arcul meu —
 Sacontala le chîamă, și vesele s'adună
 Cerboaicele; de mică fiind tot împreună
 Cu ele prin pădure, prin luncile cu flori.
 Aî fi un om netrebnic, Dușanta, să omorî
 Tovarășele fetei lui Camva! Ce s'ar face
 Sacontala, lipsită de prietenî! Dă-le pace,
 Dușanta, dă-le pace!

VIDUȘACA

Mă rog —

REGELE

Și sunt fricoase!

Sacontala le 'nvață să fie mai voioase.
 Și nobila splendoare din ochii lor frumoși
 Furată e din ochii Sacontalei —

VIDUȘACA

Tu coși

Vr'un plan? De sigur mare. Dar așa se cam vede.

REGELE

Am și eū gînduri.

VIDUȘACA

Poate. Ș'anume?

REGELE

Nici n'ai crede!

VIDUȘACA

Eū cred orī-ce. Și'n urmă, ce vreaī să cred? Glumești?

REGELE

Gîndesc, ce-ar fi maī bine să-ți fac, să 'nveselești.

VIDUȘACA

Așa maī viī de-acasă. Și ce?

REGELE

Ce e maī bine!

Să-ți daū un lucru.

VIDUȘACA (*supărat*)

Lucru? Și m'ai găsit pe mine?
Credeam, că ești cuminte, dar tu mă ții nebun —

REGELE

E bun. Și va să-ți placă.

VIDUȘACA (*curios, se gîndește*)

Ce poate fi!

REGELE

Să-ți spun?

Un lucru mic și dulce, ușor, nu cere fapte.
Plăcut.

VIDUȘACA

Ușor și dulce! A, știū! Orez cu lapte?

REGELE

Nu!

VIDUȘACA

Nu? Apoi ce-î altă să-mi plac'ășa de mult?
Nu-î vinul?

REGELE

Nu!

VIDUȘACA

E somnul?

REGELE

Nici!

VIDUȘACA

Nici? Acum te-ascult.

REGELE

Dar' stăi puțin! Aleargă, Navaïtaca, și chiamă
Pe Bradasen.

VIDUȘACA

Vai, rege! Alt rău, cum bag de seamă.
O nouă vînătoare, ș-un nou amar de-acum!
Mă stîng văzînd cu ochii! Sărmanul meu volum!

BRADASENA (*venînd*)

Mă mir de-aceste lucruri! Vînatul, după lege,
E crimă neîfertată de Zei, ș'acum un rege

Cuminte ca Dușanta s'apucă de vînat;
Cu ochii 'nchiși aleargă spre blăstăm și păcat —

(Ajunge la cort)

Mulți ani să-ți fie anii, și multă veselie!
E plin de fiare codru, ș'a noastră-î datoria
Să le stîrpim, stăpîne! Ce bune gînduri ai!
Tu m'ai chîemat, Dușanta; și ce porunci imi dai?

REGELE

Vidușaca, nebunul, s'a pus să-mi ție predică,
Și-mi face-acum morală —

BRADASENA

Și tu să te împedici
De-un cap fără simțire? Asculți de-o hodoroagă?
El taie la palavre! Nu-l vezi că n'are-o doagă?
Nimic nu e mai dulce, și mai plăcut nimic
De cât o vînătoare! Și-n urmă, ce să zic?
Cu ce drept se numește o crimă vînătoreea?
Plăcerea este 'n lume a tot stăpînitoarea;
Chiar Manu, însuș Manu a fost un vînător.

VIDUȘACA

Pierî! Neagră-ți fie fața, infam lingușitor!
Tu puî acum pe rană spurcata ta otravă?
O, pierî, d'aici odată, născutule din sclavă!
Vorbești și tu de lume, de crime, de plăceri?
Tu, care-ai fost o sdranță ș'un cîne pînă ieri,
Azi dai din umeri, mîndru, și'n nori isbești cu nasul!
In gît să ți se 'nece, pe limbă pîară-ți glasul!
Ah, cum n'a dat de tine vr'un leu, vr'un lup flămînd
Șacalule, hienă, hai huideo!

REGELE *(cătreg Bradasena)*

Mergî curînd

La tabără și spune oștenilor să iasă

Din codru. Dă răpaos vitejilor, și lasă
 Deacum în pace cerbi și fiarele. Deacum
 S'alerge căprioara pe vecinicul ei drum;
 Nicî arcu să n'o simtă, nicî spaîmă să nu-și facă!
 Iar bivoli sălbatici cu zile'ntregi să zacă
 Prin largile mocirle, și cerbul săltător
 Să rumege, stînd pacinic în umbră la isvor.
 Și nimeni să nu facă sihastrilor vre-o silă —
 De oameni, se cuvine, să aibă omul milă.
 Să pleci acum, de grabă. (*către Navaitaca*) Și tu! M'ați înțeles?

VIDUȘACA (*către Bradasena*)

Haid, iute, iute, iute! Curînd... (*către rege*) Pitici es!
 Nu-î nicî o musculiță în jurul nostru. Bine.
 Așează-te pe stîncă... Ș'acum să-mi spuî, vecine,
 Ce lucru pot eu face, neostenind. Să-l spuî,
 Că-l fac pe loc. Cum naiba! Păi, somnul, zici că nu-î?

REGELE

Văzut-ai tu vre-odată cu ochii tăi anume
 Vr'un om, care e vrednic mai mult ca toți în lume
 De-a fi văzut?

VIDUȘACA

Am doară pe-un rege 'n fața mea.

REGELE

Nu eu! Dar' mai 'nainte văzut-ai cum trecea
 O fată —

VIDUȘACA

Trei! Ce fete! Frumoase, hai?

REGELE

Dar una,
Cu ochii mari de lotos ș'obraji rotunzi ca luna,
Podoaba fără seamăn a codrilor!

VIDUȘACA

Și ce-î?

REGELE

Mî-e dragă!

VDIUȘACA (*rizînd*)

Vecînic, vecînic cu gîndul la femeî!
Așa sunteți voi regii!

REGELE

Tu rîzi? Dar te gîndește
Că regele Dușanta nu cată nebunește
S'ajungă la un lucru ce-î pare neajuns —
Cînd inima întrebă, tot dînsa-și dă răspuns.

VIDUȘACA

Cînd ai femeî, o sută, ș'așa de frumușele
Că soarele 'n amiază se 'ntunecă de ele,
Tu vrei acum nevastă pe-o fată de țaran,
Ce nu și-a spălat fața și minile de-un an?
Așa sunt cei puternici! Sătuî de-atîta slavă
A doamnelor, în urmă iubesc pe cîte-o sclavă!
Și tu, ca ei! Te-asemeni aceluî ce perzînd
Cu zi de zi tot gustul dulceții de smochine,
Mîncă mere acre. Auzi, ce poftă-ți vine!

REGELE

O, tacî! Că de-ai cunoaște-o, tu altcum ai vorbi!
S'o vezi, că 'ncepî să tremurî!

VIDUȘACA

Atuncî măi bine zi:
Ce-î place celui tare și celui slab îi place —
De voe, de nevoe, aici răspunsul tace.

REGELE

Obraznic ești!

VIDUȘACA

Fiindcă nu știi ce-am vrut să zic.

REGELE

Acum ești măi obraznic.

VIDUȘACA

Ei, tac și — nu's nimic!

REGELE

Cînd judec eũ puterea lui Brama, mi se pare
Că el, creînd pe fata lui Camva, nu e 'n stare
Etern să măi creeze frumsești în lumea lui,
Așa precum le are Sacontala. Ea nu-î
Ca altele atîtea femei pe tot pămîntul!
E ramură 'nverzită de-o zi, pe care vîntul
De cea d'intîie dată o tremură 'ndrăgit,
E mîiere negustată, e crin abia 'nflorit,
E tot ce 'n lumea noastră virtute se numește.

VIDUȘACA (*batjocoritor*)

Atuncî nu sta pe gîndurî, stăpîne! Te grăbește

Și pune 'ndată laba pe-acest frumos odor,
 Căci hop! vr'un frige-linte te ia peste picior!
 In vreme ce tu judeci, vr'un biet golan e gata
 Să-ți ridă 'n nas, să-ți fugă cu crinul și cu fata!

REGELE

Voința ei atîrnă de tată-său; și-î dus
 Intr'alte părți sihastrul.

VIDUȘACA

Dar bine, tu i-ai spus
 Sacontalei vr'o vorbă? Ea știe că ți-e dragă?

REGELE

Nimic.

VIDUȘACA

I-ai dat tu, rege, vr'un semn ca să 'nțeleagă?

REGELE

Nimic.

VIDUȘACA

Intîi de toate acestea să le faci!
 Vorbit-a mult cu tine? Ce crezi, mă rog, tu-î plăci?

REGELE

De-aș fi avut prilejul să-î spun! Dar cum și unde?
 Cînd ești străin și tînăr, tu știi cum îți răspunde
 O fată rușinoasă și tînără ca ea.
 Am prins-o de vr'o două-trei ori, cum se ferea
 S'o prind că mă privește cu patimă pe-ascunsul.
 De ce-î iubirea dulce? Căci are neajunsul

Acelui chin ce-ți place : să-și facă însăși muncă!
 Iubirea se scîrbește de însăși ea atunci
 Cînd tu o spuî în vorbe! Îi place-așa iubirii,
 Să se trădeze însăși din umbletul pornirii,
 Din colțul plin de zîmbet al doritoareî gurî,
 Din ochii tăi cei dornici, cînd știi cu ei să furi
 Privirile pe care ea vecinic le dorește.
 Sacontala e 'ntocmai! O văd că se ferește
 Prea mult, ca să-mî arate că-i plac eû hotărît;
 Dar' prea puțin, să-mî spună că nu-i sunt chiar urît.

VIDUȘACA

Eû nu pricep. Mă iartă, cu vorbe-așa alese
 Mă 'neureî. Adică 'n urmă, tu-î placî, acolo iese?

REGELE

N'am zis așa. Și 'n urmă aș vrea să zic așa —
 Plecînd cu cele două prietîne, — căta
 Mereû pretext, drăguța, cu capul să se 'ntoarcă
 Spre mine. Stînd deodată în loc, plîngea, de par'că
 Și-ar fi rănit piciorul în spin. Dar a plecat,
 Ș'a stat din nou, căci haina-î de-un spin s'a acățat.
 Cît e de drept, că haina-î s'a prins în spin, îmi pare
 Pe-atît de drept, c'a prins-o și junghiul la plecare.

VIDUȘACA

Pretexte! Spinul poate la inimă era!
 Ah, bunul nostru rege! Sărmana mintea ta
 S'a dus de-acum! Adio! Și îat' aici un rege
 Model! Ne porți de-a prostul pe toți! Și se 'nțelege:
 Tu vii, s'alergî în codri, la aer, apoi mergî
 Să vezi ce-ți fac gheboșii, începî apoi s'alergî
 Prin tufe după fete! Mai zi că-mî umblă gura!
 Mă tot miram, că-ți place așa de mult natura!

REGELE

Acum să-ți spun ce slujbă te rog să-mi faci. Aș vrea
Să pot intra la Camva. Tu spune-mi s'ar putea
Să-mi afli chip să intru în casa lor?

VIDUȘACA

La fată?

Eū știū o cale, rege; e cea mai minunată.
Aname e: «Sunt rege!»

REGELE

Ș'apoî?

VIDUȘACA

Plecî frumușel,
Șă-î cerî lui Camva partea-ți, din tot ce are el.

REGELE

Nu, Madhava! Sihastri și cei cuprinși la carte
Nu pot, căci n'aū de unde, să-mi dea a șasea parte.
Pe popî în totdeauna, e bine să-î alegî!
Destul e tot poporul cel mult! El pentru regi
Dă toate cîte-î cerem, și-î cerem mult! Nu cere
Și celor de cu cerul sunt. bunî; a lor putere
Stă 'n suflete și'n inimî, nu 'n aur trecător!

(Vine o ceată de sihastri).

UN SIHASTRU

Mulți ani, și'n multe taberî în vecî biruitor!

ALTUL

Etern cu slavă, rege!

REGELE

Cu voi eterna pace!
Și care-î ruga voastră? De-avem puterî vom face.

UN SIHASTRU

De cînd ni s'a dus Camva, dă răul peste noi!
Cu el ni s'a dus capul, suntem ca morții, ș'apoî
Ne-a mai ajuns și alta mai mare! Dintr'o vreme
Ne-am pomenit cu demonî prin codri, și se teme
Tot codru de mînia acestor zei dușmanî.
Ajută-ne, stăpîne, și să trăești mulți anî!

VIDUȘACA (*pentru sine*)

S'a potrivit și-aceasta! La rău, alt rău s'adună!
Către rege) Eî, scapă-te de dînșii — le spun eî vr'o min-
[ciună.]

REGELE

Sunt gata să vă apăr!

VIDUȘACA (*speriat*)

Atuncî eî es din joc!
N'am poftă —

SIHASTRI

Să fii rege, deapururî cu noroc!
(Es).

REGELE

Ce stai plouat? Ia-ți arme! Nu-ți pare ție bine,
Că ai să-mî vezi iubită ?

VIDUȘACA

Ba 'mă pare, dar' — în fine
De cînd cu istoria cu demonii —

REGELE

Glumești?

VIDUȘACA

Eū n'am mai văzut demoni! Of, of, te pomenești
Că vr'unul mă înhață —

REGELE (*dîndu-î armele*)

Ia spada.
Aici sunt, uite, toate!

VIDUȘACA

Fără mine, Dușanta, nu se poate?
(*Navaitaca intră*)

NAVAITACA

Un sol, stăpine! Iată-l!

REGELE

De unde?

SOLUL

M'a trimis

Regina, mama voastră.

REGELE

Regina? Ce ți-a zis?

SOLUL

«Noi te-așteptăm, Dușanta, la curte cu tot dragul!
Aniversarea zilei, cînd ai primit toiagul
De rege, este-aproape. Se fac serbări, ș'apoî
E bine, ca stăpînul să fie printre noi.»

REGELE (*privind la Vidușaca*)

De-oparte cer braminii, de altă parte mama:
De doî s'ascult —

VIDUȘACA

Dă-n colo pe preoții lui Brama.
Noi mergem toți acasă!

REGELE

Dar plînsul lor amar?
Acasă-î veselie; ș'aici —

VIDUȘACA

Plutește dar'
Ca regele Trisangu prin aer, într'o oară
Cînd popii strigau: «Sue!», iar demonii «Scoboară!»

REGELE

Știu eu în care parte să merg?

VIDUȘACA

Dar eu să știu?
O, cum aș ști de sigur, cînd aș putea să fiu
În locul tău!

REGELE (*Venîndu-î un gînd*)

Ascultă! Tu din copilărie

Mi-ai fost și-mă ești tovarăș, și mamă-mea te știe
Că-mă ești așa prieten: nu ți-ar veni cu greă
Să fii odată rege, să mergi în locul meu?

VIDUȘACA

Cum, cum, mă rog?

REGELE

Odată să vezi tu, cum îți șade —

VIDUȘACA

Ca rege?

REGELE

Da.

VIDUȘACA (*Vesel și mândru*)

Dă-mă mîna! Dar stăi puțin, nu crede,
Că mie-mă era frică de demoni!

REGELE

Am crezut,

Dar nu mă cred.

VIDUȘACA

Firește! În glumă te-am făcut
Să crezi. Ce-î spun reginei?

REGELE

Tu, spune-î că mă leagă
De-acest loc datoria, să apăr silha 'ntreagă. —

VIDUȘACA (*Ca un șiret*)

Și alta nu te leagă?

REGELE (*Supărat de întrebare*)

Ha! dute!

VIDUȘACA

Te 'nțeleg,

REGELE

Cu tine-mi duci oștenii, să fii stăpîn întreg.

VIDUȘACA

Ce vreai? Să rămii singur?

REGELE

Așa vreai, Maiestate!
Aveți bunăvoința să-mi faceți fața spate!

(Vidușaca cu oștenii pleacă)

VIDUȘACA

Ah, cât te simți de bine, cînd știi ce mare ești!
Adio! Îi voi spune reginei cum trăești
Și ce mai faci!

REGELE (*Singur*)

Ce oameni! Așa cum el e unul!
Dar' dacă mă trădează? El ar putea, nebunul,
Să spue mamei toate — chiar mamei! N'aș voi,

Să știe că mi-e dragă Sacontala; mi-ar fi
O pĕdică regina —

Hei, prietene!

VIDUȘACA

Vezi gluma!

Mi-am și sfîrșit domnia?

REGELE

Nu, nu! O vorbă numa.
Să mă 'nțelegi! În codru, să știi, că eu rămîn
Să apăr pe sihastri. Ei cer unui stăpîn
Ce-î dreptul lor să ceară. Altce nu mă reține.
Sacontala-î poveste scornită 'n gînd de mine,
Să-mi pĕrd cu dînsa timpul.

VIDUȘACA

Știam c'așa a fost,
Dar' te lăsam anume să crezi, că sunt un prost.

REGELE

Să nu spui decî reginei!

VIDUȘACA

Aș! Asta se 'nțelege.

REGELE *(a parte)*

Nebunule! Aleargă pe-un sarbed tron de rege!
Lăsați-mă pe mine în codri fără fund,
Cu dragostea în suflet departe să m'ascund

In molcomul răpaos al liniștii —

In lume

Deacum într'una, buze, să-mi respicați un nume
Iubit și sfint! Voi gânduri vă 'ncumetați d'acu
Să fie-a voastră toată Sacontala! Și tu,
Tu inimă cutează! Ah, ăată sub pleoape
Simț lacrimi cînd cuget că-î sunt așa de-aproape!

ACTUL III.

(Dimineață. — Un bramin. — Trece Priamvada)

BRAMINUL (*pentru sine*)

Abia a pus săgeata ș'abia întinse arcul,
Și demonii fugiră! Puternic e monareul
Dușanta! Brațul face mai mult ca ori-ce rugă —

(*către Priamvada*)

De unde vii, drăgușă? Aud! Și unde fugi?
Ce duci în poală?

PRIAMVADA *(îi arată ce are 'n poală)*

Uite!

BRAMINUL

Sunt rădăcinii de floare.

Văd nuferi.

PRIAMVADA

Da, sînt leacuri.

BRAMINUL

Cuî? Ție? Ce te doare?

PRIAMVADA

Nu mie. Le duc toate Sacontalei. E 'n pat.
E bolnavă de friguri.

BRAMINUL

Sărmana! Ce i-ați dat?

PRIAMVADA

O, Doamne, cîte toate!

BRAMINUL

Iar frigurile's rele!

Am să-î trimit îndată aghiasmă să se spele.
Purtați de dînsa grijă, că dacă 'ntr'un ceas rău
S'ar întîmpla să moară — ferească Dumnezeu! —
Ce-ar face tata Canva! Să ne vedem cu bine!

*(Braminul ese la stînga. Priamvada la dreapta. Se ivește regele, vine încet-încet
stă pe loc, iarăși vine).*

DUȘANTA

O zile lungi de sbucium! Și Canva nu mai vine!
 Sacontala e tristă — și ea, la orice-î spuî
 Nicî nu se 'mpotrivește, nicî învoită nu-î!
 Atît e de supusă ș'atît de cu-credință
 Lui Canva; dînsa-mî pare trup fără de voînță!
 O, inimă, tu rabdă! Căci în zadar te cerî
 Din sbuciumul de astăzi la liniștea de ieri!
 De geaba tremurî! Tristă, din cît ești de bărbată,
 Tu nu te poți întoarce, să fii ce-ai fost odată,
 Cum nu se 'ntorc spre munte nicî apele din rîu!
 La ce să 'ncerc deacuma, să pun pornirî frîu?
 Săgețile lui Cama drept țel mî-au ales pîeptul,
 Nicî una nu greșește, că toate vin de-adreptul —
 Ah, Cama! El e zeul etern răutăcios,
 Pe cei de jos îi sue mai sus, aduce jos
 Pe cei de sus, și vecinic toți merg pe-aceeași cale.
 Tu, ca să fie dulce otrava morții tale,
 În loc de fier în vîrfurile săgeților, puî florî:
 Dar celui care moare, ce-î pasă că-l omorî
 În chip brutal orî gingaș, cu spadă orî cu floare?
 Dar mă omorî tu singur, ș'aceasta-î ce mă doare!
 O, de-ai avea tovarăș, tu zeu nevindecat,
 Pe fața cea cu ochii de cerb înspăimîntat,
 Voi doî să mă ucideți, cu orî-ce chinurî grele —
 Aș ști că's mort încalte de dorul dragei mele!

(Să uită pe jos, urmărînd cu ochii)

Iubita mea de sigur azi s'a plimbat, trecînd
 Pe-aci, că văd în cale florî rupte de curînd.
 Și iarba e strivită de miclele-î sandale —
 Aceste foî de lotos sunt asvîrlite 'n cale
 De mîna ei, și uite sunt umede deplin!
 Ea s'a plimbat pe-aice, îmi pare, cu puțin
 Mai înainte! Iată, e urmă de femeie!
 Ah, cine-a alungat-o? Ar fi putut să stee

Măcar un sfert de oră mai mult! De ce-am rămas
Și eu prin alte locuri, perzînd un sfert de ceas?
De-ar fi venit Dușanta grăbit, ar fi întîlnit-o!
Nu ești p' aici? Răspunde-mi, nu te-ai ascuns, iubito,
De mine?

(Vede pe cele trei fete, la o mică depărtare)

Ah, privește-o cu prietenele ei!
Așa! Să m'ascund bine, că dînsule-s femeî!

(Sacontala pe pajiste. Fetele lingă ea).

PRIAMVADA

Sacontala, ești trează? Răcoarea-ți face bine?

SACONTALA

Da! Cît de obosite vă simț eu, pentru mine.

ANUSUIA

Adoarme iar! Visează și geme ne'nterupt.
Și cît e de frumoasă!...

PRIAMVADA

Dar cît este de supt
Obrazul ei, și arde! *(către Anusua)* Nu știî tu ce o doare?

ANUSUIA

Știî eu! Am bănueală că pentru rege —

PRIAMVADA

Gîndeam și eu!

Oare?

ANUSUIA

Dar gîndul ne poate înșela.

PRIAMVADA

Eū am să 'ntreb! Adică de ce n'aş întreba?
 Căci nu ne-aude nimeni, suntem numai noi două —
 Auzi, nu dormi, iubito? O, spune-ne şi nouă
 Ce ai? Mai înainte ce vesele eram,
 Ş'acum, de cînd tu suferi, —

SACONTALA

Ce credeţi voi că am?

PRIAMVADA

Noi ne gîndim la toate şi nu ghicim. Vezî, dragă,
 Prin somn tu plîngi şi tremuri, îţi arde faţa 'ntreagă,
 Îţi laşi minile moarte s'atirne peste pat,
 Ţi se supţie trupul! De ieri tu n'ai mîncat
 Nimic! Aşa-i cu tine, precum se povesteşte
 De-o fată 'n vre-o poveste, cînd fata se 'ndrăgeşte!
 Să-mi spui unde te doare? Aici — orî poate-aici?

(Punîndu-î mîna pe rînd la cap, pe pîept, la coaste).

Aici?

SACONTALA

Mî-e greu --

PRIAMVADA

De cine? Mă superî, dacă zici!

SACONTALA

O, nu ca să te superî! Dar zic, că mî-e ruşine.

PRIAMVADA

De noi? Tu ne eşti soră —

SACONTALA

Dar nu de voi! De mine!
Și ce să spun? Eū însumi nu știū ce-ar fi de spus.
Ați rîde! — Dacă vine, să-ī spuī... e spre Apus,
Și nu mai vine!

PRIAMVADA

Tata?

SACONTALA

Nu tata! — Vine tata?

PRIAMVADA

Nu vine.

SACONTALA

Dar el vine?

PRIAMVADA (*către Anusua*)

Cu ea deacum e gatø!...
O nu-ți închide ochiī și nu visa mereū,
Că prea te 'nvinge răul!

SACONTALA (*tresărită*)

Ș'adorm?

PRIAMVADA

Adormi mereū.

SACONTALA (*se ridică*)

Mă doare! —

Și mī-e milă de voi! Atița grabă!
(*Priamvada în genuchī, o desmeardă*)

PRIAMVADA

De noi? De ce, iubito? Dar tu — cît ești de slabă!
Te-a deochiat vr'un demon din ce-i ce-a-ă fost învinși
De rege —

SACONTALA (*grabnic*)

Crezi?

PRIAMVADA

Ce alta! Orî poate —

SACONTALA (*roșind de teamă*)

Ce?

PRIAMVADA

Orî poate —

Dar stăi! Pe rînd voiî spune pe cîte le știu toate,
Și cînd voiî spune dreptul, să nu-l tăgăduiești!
Vrei? Te-a certat Gautami?

(*Sacontala dă din cap, rîzînd*)

Nu-î asta! Te gîndești

La tata și ți-e teamă, că poate să-l ajungă
Vr'un rău?

(*Sacontala neagă carăși*)

Te-a prins urîtul, și vremea-ți pare lungă?

(*Sacontala neagă din noî*)

Te-ai îndrăgit de rege?

(*Sacontala se lasă în brațele Priamvadei și plînge*)

Ș-atîta timp n'ai spus!

SACONTALA

A, de-ar fi stat acasă! Orî dacă s'ar fi dus

Și el acasă! Singur rămîne în pădure,
S'aducă lumii pace, și pacea mea s'o fure —

DUȘANTA

(De după copacul din apropiere)

Ah, rumena ei gură a spus ș'acest cuvînt!
Ah, cît de larg ești earăși, tu strîmtule pămînt!
Cum face 'n supărare, cu fiul dînsei mama,
Ea-l bate, ea-l desmeardă, așa faci și tu, Cama,
Ne bați ș'apoi ne mîngîi! Ce dulce vălmășag!

PRIAMVADA (căt-re Sacontala)

Ei, las! Ce plîngi? E rege, și vrednic să-l ai drag.

SACONTALA

E vrednic, da! Ș'aceasta-î de-ajuns pentr'o iubire?
Atita numai? Pîeptul mî-e ars de suferire,
De plîns am ochii lîncezi, și'n plînsете mă sbat
Ca un copil, pe care nu-l culci nelegănat —
Tu-mî spuî că sînt cu minte? Toți oamenii să-mî spună,
Nu cred! Sunt o nebună, eū vād, că-s o nebună:
El rege, eū o fată săracă, din neam prost,
Ce-î pasă luî de mine, ce sunt și cine-am fost?
E vrednic, zici! Cu asta tu-mî stîmperî poate plînsul?
Cînd știū că el mă află nevrednică de dînsul!

PRIAMVADA

Să nu mai zici odată ce-ai zis! Că dac'ar fi
De față, supărarea de sigur l'ar mîhni!
Sacontala, -mî daū capul că și el te-a prins dragă!
Am și eū ochi, ș'atita pot și ei să 'nțeleagă!
Cînd te-a văzut, Dușanta a stat încremenit;
Și cum ședea pe prispă, într'una te-a privit

Maî pe furiş o clipă ş'o clipă maî pe faţă!
Eû l'am văzut!

ANUSUIA

Dar, ochiî î-aû stat la tine aţă!
Eû ştiû!

PRIAMVADA

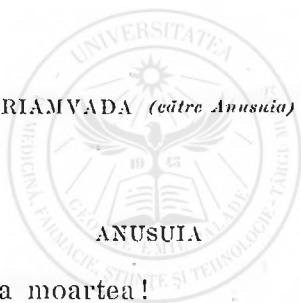
De ce stă 'n codru? E trist ca un pierdut.
Azi l'am zărit prin crîngurî ş'abia l'am cunoscut.

ANUSUIA

E slab —

PRIAMVADA (*către Anusuia*)

Aşa-î?

Ca moartea!

PRIAMVADA

Îţi spun eû! Nu-î în fire.
Ştiî ce-ar fi bine, dragă? Să-î dăm curînd de ştire,
Că tu-l iubeşti! Ce Doamne! La boală dă-ţi de leac.

SACONTALA

O, nu! Eû mă cutremur! Dar — asta cum s'o fac?

PRIAMVADA

Să ne gîndim! In urmă leac trebuie să fie —

Staî, dragă! Uite, astfel: Tu faci o poesie,
Iar cû o scrii cu unghia pe-o frunză subțirea
De lotos ș'o împătur —

SACONTALA

Și ce să faci cu ea?

PRIAMVADA

O 'mpătur bine 'n patru, așa ca pe-o scrisoare,
Ș'apoi o pun ascunsă într'un potir de floare,
Și-n urmă merg la rege cu floarea, I-o imbiu
Așa ca pe 'ntîmplate —

ANUSUIA (*bate în palme*)

Și ce urmează, știu!
Ia floarea, află frunză și iacă!

DUȘANTA (*tot de după copac*)

Ce șirete!
Din mîna lor și apa e 'n stare să te 'mbete!

PRIAMVADA

Ce zici? Eû cred că-i bine.

(*Sacontala tace, gînditoare*)

Facî versuri? Fă curînd!
Să fie potrivite!

SACONTALA

Nu pot! Nu-mî vin în gînd.
Nu vreau! și nu se cade —

PRIAMVADA

Prea mult îți ei de seamă!

SACONTALA

Mi-e nu știu cum! Și-mi bate și inima de teamă
Că-l supăr, și-mi va face muștrare, că i-am scris.

DUȘANTA (*incolt*)

O, nobila 'ntrupare a dorului din vis,
Chiar tu, cui însuși Brama e'n stare să se'nchine
Că-î ești de tot frumoasă, te temi chiar tu de mine?
Și-n fața ta, ca robii nemernic eū mă 'nchin!
Să-ți fac muștrări, iubito? Ce vorbă!

PRIAMVADA

Prea puțin

Puî preț pe tine. Spune-mi, ce crezi, e om cu minte
Acel, ce fiind bolnav de soarele ferbinte
Al verii, prinde frică de foc și tot deauna
El seara ia umbrelă, crezînd că-l arde luna?

SACONTALA

Dă-mi pace, să-mi prind versul.

DUȘANTA

Frumos ca dînsa ce-î?

In tact ea pleacă fruntea, staū țintă ochii ei,
Ș'atît de serioasă cu degetele slabe
Lovește p'un genuche și numără silabe,

SACONTALA

Nu cumosc inima ta,
Dar a mea-î de foc, știu bine!
Patima mă 'mbolnăvește —
O nu-î suflet ce iubește

Maî cu patimă ca mine :
Și ce 'nvăț, nu pot uita!

DUȘANTA (*ese de după pom, recitind*)

Nici eu nu, ș-aș vrea să pot!
Și mă plîng, c'am 'nvățat-o!
Pentru tine-î chin iubirea,
Pentru mine ea-î peirea --
Și tu arzî, dar adorato,
Eu de mult sunt ars de tot!

PRIAMVADA

Chiar ars de tot, stăpîne, ne ești bine venit!

(*Sacontala vrea să plece*)

DUȘANTA (*oprind-o*)

De ce nu stai? Ți-e trupul așa de ostenit
Și-ți trebuie repaos. De ce ți-e greu de mine?
Și ochii tăi sunt lîncezi! Te simți acum mai bine?
N'ai friguri?

ANUSUIA

Le mai are, dar i-am găsit noi leac.

SACONTALA (*către rege*)

O, iartă! Sunt limbute, ș'atîta gură fac --

REGELE (*către Sacontala*)

Mă lași să șed alături?

PRIAMVADA

De-ai vrea să faci, stăpîne,
Aceașă zi de astăzi, eternă zi de mine!

In locurile-acestea tu vecinic să petreci,
Să pleci și să vii iarăș ca'n veci să nu mai pleci!

SACONTALA (*către rege*)

Să n'o ascuți! Vorbește prea multe, și ea crede
Că nu mai este lume afară din cît vede!
Dușanta! Alte gânduri și alte griji te bat
Pe tine și, departe de tron și de palat,
Te simți străin în codru și toate-ți par întoarse —

PRIAMVADA

Dar vezi, ți-e supt obrazul, privirile-ți sunt arse
De dragoste; ș'acela, de dragul cui te lupți
Cu tine însăși, are deasemeni ochii supti,
Se luptă cu el însuș de dragul tău.

SACONTALA (*supărată*) ;

M'asemeni —

PRIAMVADA

In doî de-aceeași fire, sunt patimele gemeni.

ANUSUIA

Și leacul tău sunt ochii, al căror leac ești tu.

DUȘANTA (*vesel către Sacontala*)

Așa-i? Te-au prins cu vorba!

PRIAMVADA

Nu poți să mai zici nu!

SACONTALA *(către Priamvada)*

Cum ceri tu, ca Monarchul în codru să rămîie?
Iubirea pentr'un rege, nu-î lucru cel d'întîie,
E cel din urmă, poate.

DUȘANTA

O, las' nu-mî imputa,
Nu vezi tu, că mă face nebun iubirea ta?
De mă rănești cu ochii, tu mă omorî cu gura —
Noi regiî n'avem prietenî și partea noastră-î ura, --
Și cei iubiți d'un rege sunt vecinic cei-ce țin
Că regiî toți sunt monștriî, cu suflet de venin,
Că'n suflet n'au iubire! Și cei mai mulți socotu-și
Pe regi, că nu sunt oameni, dar oameni sunt ei totuș!

PRIAMVADA *(jucînd pe naiva)*

Dar, în palat atîtea neveste ce-și țin ei,
Și le iubesc —

DUȘANTA *(ridicîndu-se)*

Să fie o lume de femeî
În jurul meû, stăpînă am singură pe-o roabă,
Ear cele-lalte toate sunt numai de podoabă.
Ș'acestei inimî, stoarse de dragul tău, î-ai fi
Tu singură stăpînă, și lumea te-ar privi
Cu ochii admirării, știindu-te stăpînă!
Cu sceptru 'n mîna dreaptă, cu stînga prins de mînă
Cu tine! Două lucruri de-acum mă fericesc:
Pămîntul, că-î sunt rege, și tu, că te iubesc!

PRIAMVADA

(Către Anusua, tare, ea s'o audă Sacontala)

Văzînd cu ochii, iată, se face sănătoasă!

Obrazul ei e rumen, ș'acum nici nu-î mai pasă
De noi —

SACONTALA *(se întoarce spre ea)*

Răutăcioaso! N'am vreme să te cert!

DUȘANTA *(către Sacontala)*

Te întrocî de mine?

SACONTALA

Iartă!

DUȘANTA

Așa ușor să iert?

Eû nu te iert, frumoaso! Ba tot te iert iubită,
De-mî faci un loc și mie pe pajiștea 'nflorită.

PRIAMVADA *(către Sacontala)*

De nu — cu ce să-l mîngîi?

SACONTALA *(către Priamvada)*

Tot tu! Ce suflet rău!

DUȘANTA

(Pune în degetul Sacontalei inelul de logodnă)

Acesta fie semnul încrederii! Ai tău
Să fiû de-acum, iubită!

SACONTALA *(zăpăcită)*

Dar tata —

DUȘANTA

Să 'nvoește!

SACONTALA

Mă tem... mă tem .. el singur... știu eu! Și nu sosește...
El n'o fi vrînd, Dușanta! Iar eu să nu mă crezi...

(Anusua scuită în zare)

ANUSUIA *(căt-re Priamvada)*

Un pui de căprioară! Al tău sărmanul, vezi
Priamvada! Sărmanul alcargă cît îl ține
Răsufletul și cată pe mă-sa!

PRIAMVADA

Ha! cu mine,
Să-l prindem, Anusua. O, uite fuga lui!

*(Ele pleacă. Puiul de căprioară e numai un pretext ca să lase pe
Sacontala singură cu regele)*

SACONTALA *(tremurînd)*

Și eu rămîn — nu mergeți! eu singură --

PRIAMVADA

(Iatoarsă din cale rîzînd)

Ce spuî?

Tu singură! *(pleacă)* Și domnul întregii lumî cu tine!

SACONTALA *(căt-re rege, privînd într'altă parte)*

Eu plec —

DUȘANTA

Rămîi, iubito! Pleci plină de rușine
Privirea, par'că ochii se tem de-a mă vedea.
Și cînd te rog cu lacrămî, mai poți să fii tu rea?
Rămîi aici în umbră! Așa cum ești o floare,

Prea gingaș îți e trupul să-l porți acum prin soare.
 Cu frunzele de lotos, de-ai vrea tu să mă lași,
 Ți-aș face vint, să-ți apăr obrajii drăgălași
 De-arșiță! O, și-o vorbă, o vorbă de mi-ai spune!
 Iar albele picioare, de-ai vrea, tu mi le-ai pune
 În poala mea, cu mîna eă blînd să le desmerd —
(Se apropie tot mai mult de ea; Sacontala tremură tot mai tare)

SACONTALA

O, lasă-mă; Ai milă și lasă-mă! Că-mi perd
 Și capul — tu n'ai dreptul — nu ești dator — o, pleacă!
 Priamvada e numai datoare, ca să-mi facă
 Aceste lucruri! Rege, o, fii atît de bun
 Și lasă-mă!

DUȘANTA *(pentru sine)*

Ea plînge! Și n'aș fi vrut să-i spun.
 Prea m'am grăbit cu vorba. Vorbesc și eă prea multe.

SACONTALA *(auzindu-l)*

Nu asta, nu! Un rege nu poate să insulte,
 Dar eă — așa m'e soarta! Nu pot să fac ce vreă.

DUȘANTA

Te plîngi și tu de soartă?

SACONTALA

Nu sunt o roabă eă?
 Iubesc pe-acela care stăpinului îi place.

DUȘANTA *(a parte)*

Femece e și dînsa și știu că se preface.
 Femeile, cînd arde mai mult dorința lor,

Atunci știu să s'arate mai fără nici un dor,
Și-ți fac prin șovăire mai plin de patimi chinul;
Tu 'nveninat te sbuciumi, chiar pentru că veninul
Nu poți să-l bei —

SACONTALA

Adio! Eă plec.

DUȘANTA

De ce?

SACONTALA

Mă tem;

Noi singuri —

DUȘANTA

Vrei un martor!

SACONTALA

Pe Brama.

DUȘANTA

Pot să-l chem.

SACONTALA

Dar eă —

DUȘANTA

Tu ce? O roabă? Eă sunt stăpînul.

SACONTALA

Rege!

Sunt fată, la altarul lui Brama —

DUȘANTA (*se ridică înscăpăiat*)

Se 'nțelege!

SACONTALA (*privindu-l*)

Tu ești aprins —

(Vrea să plece, Regele o prinde bruse)

REGELE

Stăi, fată! Tu mi-ai intrat în cap!
 Cu minile-amîndouă te țin, să nu te scap.
 Ce? Crezi, că-mi văd norocul trecînd pe dinainte,
 Și nu-l opresc?

SACONTALA

Și asta! Fii, rege, fii cuminte!
 Nu-ți perde bunul cumpăt c'un lucru de nimic!
 Gîndirea ta 'nțeleaptă și brațul tîu voinic
 Ți-au cîștigat respectul întregii lumi: perzîndu-l
 Că puî pe mine mîna și-ți prinzi cu mine gîndul,
 Respect de tine însuți măi poți atunci avea?

DUȘANTA (*măi potolit*)

Dar nu ne vede nimeni!

SACONTALA

Ne pot însă vedea
 Sihaștrii. Plin e codrul de oameni. Ține seama.

DUȘANTA

Nu-mi pasă.

SACONTALA

Nici de suflet?

DUȘANTA

Nici, nici!

SACONTALA

Și nici de Brama?

DUȘANTA (*rușinat, venit în fire*)

Tu-mă spui de câte toate, cînd eă mă simț turbat
De dragul tău!

(*Blînd o prinde de mînă*)

Tu vino cu mine la palat!

Femeile deacolo sunt fala curții mele,
Dar tu-mă veți fi soție și doamnă peste ele.
Iubito, veți inelul logodnei! E deajuns?
Mă crezi acum? Răspunde?

(*amenințator*)

Tu n'ăi nici un răspuns?

N'ăi milă să te'ndupleci? Ce suflet ai în tine?
Eă n'am ce să caut pe-ai. Rămii cu bine!

(*Regle, minios și plin de ambiție, pleacă repede*)

SACONTALA

(*privind în urma lui cu glas stîns*)

De-ăi fost iubit de dînsa chiar numai un minut,
Ș'a plîns, că n'avea chipul să-ți dee ce-ăi cerut,
Prea rău ai fi s'o blestemi! De dragostea ta arsă,
Sacontala spre tine deapururi fi-va 'ntoarsă
Cu inima! Și vecinic tovarăse-ăi vor fi
Aducerile aminte de cea mai dulce zi

A ta, dar nu a dînsei! Nu-ți cere s'o ai dragă,
Dar n'o urî, Dușanta! De-atîta ea te roagă:
Măcar să nu-î fii dușman, și n'o uita de tot!

(Sacontala pleacă înceț)

Nu pot — mi se îndoae genunchiî — nu mai pot!

(Ea dispăre după arborî. Pausă. Dușanta la o îndepărtare, stînd pe loc, privește în urma ei)

DUȘANTA

Ah, inimă de pîatră ascunsă 'n trup de ceară!...
A fost de zei menită, în cale să-mî răsară
Și ea! Ca să-î duc dorul deacum prin veac de vremî!
Tu n'ai venit chemată, și mergî și nu mă chemî
Să viu cu tine! Dute! Ș'atîta dor te-ajungă,
Să viî, de dor mînată spre mine ear! —

(Vine înceț îndărăt, fără să știe că se întorce)

Ce lungă,

Ah, lungă ce-î și ziua! Sunt un nebun! Ce vreaî?
Să mă inchin nemernic acestei — ah! Nici zei
Nu sunt mai bunî ca mine, și eî mă plec femeî? —
Ce-î asta?

(Vede brățara Sacontaleî)

E odorul Sacontaleî! Pierdut!

O, măcar tu dă-mî dreptul — așa — să te sărut!
Să te lipesc aproape de inima ce geme,
Odorule, tu care ai stat atîta vreme
Pe brațul ei! În Gange tu te-ai scăldat cu ea!

(Sacontala apare de după copaci. Stă în loc)

SACONTALA

Brățara e la dînsul. O pune 'n sîn! Ce vrea?
Mă tem să merg, mi-e groază să stau — să merg mai bine!

DUȘANTA *(văzînd-o)*

Sacontala, o spune-mî te 'ntorcî acum la mine?

SACONTALA (*silit*)

Nu, nu la tine, rege. Mă 'ntore... la tine, da.
Mergînd am prins de veste, că mi-am pierdut ceva.

DUȘANTA

Am să-ți ajut să cauți. Și ce-ai pierdut ?

SACONTALA (*arătînd brațul*)

Brățara.

De-aici, Dușanta, uite de-aici! M'apucă seara,
Și vreau să merg acasă.

DUȘANTA (*ironic*)

Și plîngi că eu te-opresc ?

SACONTALA

Ah, ce să spun cî mamei de-o fi să nu-mi găsesc
Brățara ?

DUȘANTA (*sarcastic*)

E la rege. Așa să-ți spuî, și îat'o !

SACONTALA (*rugătoare*)

De ce să-ți spun minciună ? Nu-ți spun, că nu ți-am dat-o !

DUȘANTA (*energic*)

Mi-o dai acum.

SACONTALA

O, dă-mi-o !

SACONTALA

DUȘANTA (*rugător*)

Nici asta nu mi-o dai?

SACONTALA

La ce ție bună, rege? Și ce nevoie ai
De două trei cotoare de nufăr? Dar eă, biata
Cît sunt de dojenită de mama și de tata!

DUȘANTA

Fă-ți alta!

SACONTALA

O cunoaște Gautami! Tu ești bun,
Mi-o dai?

DUȘANTA

Dar, ast-fel numai, de lași ca să ți-o pun
Pe braț. Nu vrei?

SACONTALA (*întinzînd brațul*)

Ei, dacă nu vrei alt-fel —

DUȘANTA (*punîndu-i brațară*)

Frumoaso!

Prea 'mărmurit ții mîna și nu mi-o lași! Măi las-o,
Și măi — și măi — cu totul, așa! Acum o lași
Prea mult! O, cît de neted și cît de drăgălaș
Ți-e brațul, par'că-î totul din florî de camalata;
S'ar îmbăta de dînsul și Madava.

SACONTALA (*zimbînd*)

Ești gata?

Tu, hoțule! cu ochii ești silitor, ved eu,
Dar uiți, să-mi legi brățara.

DUȘANTA

Nu uit!... Să 'ncheie greu.
Nu vezi? Și mi-e și teamă să nu te strâng prea tare
Mai pot să strâng?

SACONTALA

De-ți place, mai poți!

DUȘANTA

Acum te doare?

Nu, nu!

DUȘANTA (*oprindu-se și privind-o în ochi*)

Acum e bine. Să-ți spun ce m am gândit.
Odată luna plină din ceruri a fugit —
Știi unde?

SACONTALA

Nu știu! Unde?

DUȘANTA

Ce-mi dai să-ți spu eu, unde?

SACONTALA

Dar spune 'ntii!

SACONTALA

DUȘANTA

La tine, pe brațele rotunde!

SACONTALA (*cochetă*)

Nu seamănă eă cu luna! Dar vîntul e mișel—
Din florile de nufăr iea pulbere cu el
Și 'mă bate 'n ochi. Mi-e poate și fața colbuită?

DUȘANTA

Să ved. Apleacă ochii și 'nchide-î strîns, iubită,
Să-ți suflu de pe gene tot colbul —

SACONTALA (*rizînd*)

Vrei? Eă știă.

Dar nu mă 'ncred.

DUȘANTA

In mine? Un sclav volesc să fiă;
Și-un sclav nimic nu face măi mult, decît îă cere
Stăpînul —

SACONTALA

Dar cînd face?

DUȘANTA

El n'are nici putere!

SACONTALA

Dar cînd o are?

DUȘANTA

Face.

SACONTALA (*ameninșind cu degetul*)

Ei, vezi! M'ai fi 'nșelat!
Dar ce, pe frunte-mi suflă? Ajunge! — Mi-ai suflat
Pe ochi acum, ei lasă! pe-obraz, stăi, stăi! Dar spune
Așa de scurtă vreme ești sclav cinstit? Te pune
Stăpînul să-î coșî haina, ear tu, tu o descoși —

DUȘANTA

Sunt eu de vină, dacă ai ochi așa frumoși?

SACONTALA

Și ce-mi vei cere plată? Să nu-mi ceri mult!

DUȘANTA

De-ajuns, că tu gurița n'o temi apropiată
De-obrazul meu, și ochii tu nu-î ferești mereu.

E plată

SACONTALA

Eă vreaă să nu mă mustri. Ți-ajunge-atît?

DUȘANTA

Destul e pentr'un flutur să vadă florî.

Știu eu!

SACONTALA

Imi place,
Că nu-mi ceri mult; și-î bine, căci nu știu ce m'aș face!
Eă nu știu nici ce plată să-ți dau,

DUȘANTA *(o sărută de mai multe ori)*

Nimic n'ai ști?

Dar asta — asta — asta —

(Se ivește un Sihustru bătrîn)

DURVASAS

O cit de rău va fi
 Sacontala, de tine! Acum, de-atîta vreme
 De geaba vin sihastru, la jertfe să te chîeme!
 Uitat-ai tot, și-altare, și rugî și sfîntul post —
 Așa-mi ești preoteasa lui Brama? Cît ai fost
 De bună mai 'nainte, cît timp sârmanul tată
 Era pe lîngă tine! Și cît ești de schimbată
 De cînd e dus.

SACONTALA

Mă judecî —

DURVASAS *(furios, arătînd spre rege).*

O, tacî, că mî-e rușine
 De cîte vād! Tu 'n codru, și-acesta lîngă tine!
 E crimă! Dar ascultă, și-a asculte-mî Dumnezeu
 Cuvîntul! Să se lege acest blăstem al meu:
 Iubitul tău, pe care-l crezi
 Menit de soarte,
 Să-l ai amic pînă la moarte.
 In brațul altora să-l vezi!

(Placă prin codru)

DUȘANTA *(nebăgînd în scamă pe sihastru)*

Iubita-mî așadară, cu dragoste-mî plăti,
 Căci i-am legat brațara —

(Vrea s'o sărute din nou).

UN GLAS DIN CODRU

La rîul Malini

Ciatravaca se plînge. Lumina-î tot mai slabă!

SACONTALA (*speriată*)

E glasul mamei, rege. Ascunde-te de grabă.

(*Regele s'ascunde. Gautami vine*)

GAUTAMI

Tu singură! Cu nimeni, ș'aici?

SACONTALA

Cu Dumnezeu.

GAUTAMI

Ți-aduc în vas aghiasmă. Ce zici, te simți tot rău?

SACONTALA

Mă simț mai bine, mamă, și par'că mă mai lasă
Și frigul—

GAUTAMI (*o sărută*)

Draga mamei, de-ai fi tu sănătoasă!

(*Pleacă amindouă. Dușanta se arată*)

DUȘANTA (*patetic*)

Venit-a și norocul din alte lumii pribag,
Ș'abia sosit, el grabnic re'torsu-s'a din prag!
O, par'că știu, sărmanul, că-î dus să nu mai vie!
Tufișule, pe tine te chem de mărturie,
Că tu-mi vei fi mormîntul perdutei fericiri!
Durerea sufletească, născută de-amintiri,
E cea mai grea durere! Tot, tot ce mi s'arată
În jur, îmi amintește vr'un lucru drag! Odată
Rîdeam de nălucirea orî-cărui visător,
Când pentru-o zi trecută plîngea, isbit de dor,
Iar azi sunt eu nebunul, acel ce plîng trecutul

Și-n viitor mi-e groază de 'ntreg necunoscutul —
 Aici a stat pe iarbă trupșorul ei cel supt!
 Al. ei a fost piciorul acela care-a rupt
 Aceste flori! Și uite, aici ședea pierdută
 De drag, privind-mă ochii, ș'aici a fost căzută
 Brațara ei! Și singuri aici am fost! Ș'aici
 A plîns, c'am insultat'o! de mâinile ei mici
 Sunt rupte-aceste frunze! Acesta-î locul, unde
 Chiar cel din urmă freamăt mă 'ntreabă și-mă răspunde!
 Aducerile-aminte mă dor! Ș'un dulce glas,
 D'aș vrea să fug, m'oprește la fie-care pas!
 Aici făcea ea versuri ș'aici mi-a spus scrisoarea,
 Ș'aici am sărutat'o, aici fermecătoarea! —

(reuegîndu-se și lovindu-se cu mîna pe frunte)

Nebun ce sunt! Iubirea e 'n stare să mă îngroape,
 Și cînd a fost de mine Sacontala aproape,
 Eū ce-am făcut? Șireata, vorbea tot ocolind!
 M'a dus încet cu vorba, să-mi spue, s'o cuprind!
 Să-mi caūte ea prilejul, s'ajung ca să-î cer plată --
 Să n'o sărut, cînd dînsa se cere sărutată!
 Acum e tînguirea măi mult ca de 'n zadar.
 O de s'ar întoarce timpul, să fiū cu dînsa iar,
 Aș ști, cît de șireată se sbate în braț iubirea;
 N'aș da de jumătate perdută fericirea!

ACTUL IV.

BRAMINUL

Se face ziuă. Luna se culcă 'n roșu-î pat,
 Aruncă peste sine-și veștmînt întunecat
 Ș'adoarme. Floarea nopții se 'nchide blînd și lasă
 Frumosu-î cap s'atîrne pe pîept ca o mireasă
 Cu ochi duiosî, cînd plînge după iubitul ei
 Cel dus departe. —

Uite, și luna 'n ceruri ce-î?

Răsare-așa măreață din valurile mării,
 Isbește 'ntunecimea ș'aleargă 'n largul zării,

Cutreieră văzduhul de dinsă 'nspăimîntat.
 Și 'ntocmai ca pe-o frunte de domn încoronat,
 Iși pune ea piciorul pe-un pisc, pe Himalaya.
 Iar florile, cuprinse molatic de văpaia
 Iubirii ș'admirării, îi fac din părul lor
 Cununi, așa ca unui erou învingător.
 Al oî e tot văzduhul, și tot mai mult se suc
 Pînă 'n palat la Vișnu, în sfînta cetățue
 A cerului. De-acolo nu-î drum, să mergî mai sus.
 Și cade luna, cade, s'afundă în Apus,
 Mai grabnică scoboară, mai palidă devine
 Din pas în pas, ajunge la dealuri, la coline,
 La șes, în urmă pîere, isbită de-alte zori,
 Și cine-o plînge? Codrul și roua de pe flori!...
 Ca omul! El se 'nalță mai tare, tot mai tare,
 Al lui e tot pămîntul cuprins de admirare,
 Pe frunți de regî așează piciorul glorios,
 Dar cînd ajunge culmea, începe-a cădea jos.

(Priamvada vine)

PRIAMVADA

Ce faci aici?

BRAMINUL

Nimica. Aștept să vie ceasul
 De jertfă.

(Priamvada strigă după Anusuio)

PRIAMVADA

Anusuio! Ce stai? Grăbește-ți pasul!
 Avem pînă la jertfă, mult lucru de 'mplinit.

(Începe să culegă flori)

ANUSUIA

Am fost la tata Camva, să'ntreb cum a dormit

Sacontala.

(Anusua se pleacă și culege și ea flori)

PRIAMVADA

Și doarme?

ANUSUIA

Nu doarme. Plînge dusă.
Cînd am intrat la dînsa, ședea cu fruntea pusă
In palme. Nedormită, cum e, mi se părea
Ca moartă. Doamne aperi!

PRIAMVADA

Ei tac! Și ce zicea?

ANUSUIA

Mi-a spus că ea se teme de visul ei —

PRIAMVADA

De care?

ANUSUIA

Știu eu — de astă noapte! Ea nu mi-a spus. Imi pare
Că-i rău de noi. Dușanta de-atunci, cînd i-a trimis
Scrisoarea, cam de-o lună, nimic nu i-a mai scris
Și nici nu vrea să afle, că moartă e, ori cum e? —
Acolo prin orașe e lumea altă lume,
Sînt prinți și domni! Un rege e tot cuprins de ei!
Ș'apoi, — știți tu? el are o sută de femei,
Știți tu? Și lui îi ese din cap de-atîta vreme
Sacontala —

PRIAMVADA

Taci, proasto, că n'ai de ce te teme!
Femeile sunt numai podoabă pentru regi,
N'a zis și el?

(Se uită în coșul Anusucii)

Spuî fleacuri, dar flori nu prea culegi!
Eû mî-am umplut coșița. Tu cît ai, Anusuiu?
Ne-așteaptă tata Canva, ia cofa mea și du-î-o.

(Anusuiu pleacă grabnic, se împiedică și cade)

ANUSUIA

Așa, vezi!

PRIAMVADA

Rupe-ți capul!

(Anusuiu ridicîndu-se și scuturîndu-se de fărînă)

ANUSUIA

N'ai fi putut cădea

Și tu?

PRIAMVADA

Dar eû incalte cădeam cu cofa mea.
Adună-le de grabă! Ce stai, ca o bătrînă
Cu mîna 'n șold?

ANUSUIA

Dă-mî pace, că m'am lovit la mînă!

(Anusuiu pleacă.)

PRIAMVADA *(singură)*

Sărmana! Cine știe, femeile 'n oraș
Sunt alt-fel! Poate ele iubesc măi pătimaș!

Știu rîde măi aprinse și se pricep măi bine
La dragoste. — O, Doamne, s'a prins acum de mine
Prostia Anusuei! Să cred eū vorba ei?

O sută — mare Doamne! o sută de femei
Pot într'o zi un munte cît cerul să-l răstoarne,
Unuî bărbat adecă nu pot să-î pue coarne?
Aș, ce? El e cu minte, viteaz, și e 'nvățat,
Și-î rege! — Dacă-î rege, ce-î el? Nu-î tot bărbat?
Mă mir așa, ca proștii, eū singură, cum poate
Dușanta să le ție în casa lui pe toate?
De ce-î sunt bune? Una deajuns e peste cap,
Cum zice tata Canva! Ș'o sută unde 'ncap?
Și ce fac toată ziua?

ANUSUIA

Am zăbăvit?

PRIAMVADA (*Indemnînd-o la lucru*)

Culege! —

Eū m'am gîndit la vorba ce-ai spus-o tu, la rege.

ANUSUIA

Ha, ha! Șireata mamei! Știu eū, că te-ai gîndit!

PRIAMVADA

Tu știi?

ANUSUIA

Iți umblă capul și ție la iubit!

PRIAMVADA

Și dacă-mi umblă?

ANUSUIA

Umble-ți! Iubirea-î rugăciune.

PRIAMVADA (*ascultînd un glas din codru*)

Durvasas furiosul — Ia tacî să văd ce spune.

ANUSUIA

Sacontala, sărmana! El, dragă, vezi ce-î face!
I-a zis iubita noastră vr'o vorbă, ce nu-î place,
Și el e blestemat-o!

PRIAMVADA

Ce mînios s'a dus!
Ea poate nici nu știe ce vorbă rea i-a spus —

ANUSUIA

Pe unde-o fi fost oare de-atunci?

PRIAMVADA

Să-l știe sfîntul!

ANUSUIA

Eû plec și-l rog s'o îorte.

PRIAMVADA

Te-aștept.

ANUSUIA

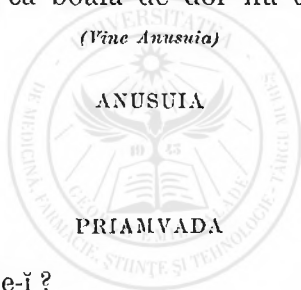
Mă duc ca vîntul.

PRIAMVADA

Mi-s minile-amorțite, așa cu greu le port!
 Și capul, și tot trupul mi-e nu știu cum, ca mort.
 Ajung și eu cu vremea, să-mi pierd cu totul firea!
 Iubirea e de vină, ce alta? Căci iubirea
 A veștejit și fața Sacontalei! Nu-î ea!
 Ieri seară am văzut-o și m'am speriat. Ședea
 Pe-un colț de stîncă; slabă, s'o suffli'n vînt. Cu părul
 Pe spate și cu capul în mîni—spun adevărul,
 Că știu că n'am vr'un bine să mi-î, de dînsa chiar —
 Zîmbea, ca omul care bea moartea din pahar,
 Și mă privea în față și nu vorbea cu mine,
 Ș'am zis atunci, că boala de dor nu e de bine.

(Vine Anusua)

Am fost.

Și ce-î?

ANUSUIA

E bine. Dîntii n'a vrut de fel,
 Dar l'am rugat cu lacrimi—

PRIAMVADA

Ei, cum! Și ce-a zis el?

ANUSUIA

A zis: «Atunci să pîară blestemul de la casă,
 Cînd va vedea Dușanta inelul de mireasă».

PRIAMVADA

Atît? Inelul dinseî, pe care i l'a dat
Dușanta? Cînd va merge Sacontala 'n palat,
Ea are să-î arate inelul! Să n'ăi teamă,
Blestemul lui Durvasas e vînt!

ANUSUIA

De bună seamă.
Dar știi? Să nu-î mai spunem! Ar plînge, s'ar muștra.
Să tacî, să nu măi știe Sacontala.

PRIAMVADA

Da, da!

Culegeți flori?

Culegem.

SACONTALA

Eû plec.

Veniți, vă chiamă tata.

ANUSUIA

Aud? La curte?

PRIAMVADA

Tu pleci?—Dar nu ești gata!

(Anusuiă îmbrășișează pe Sacontala)

SACONTALA

ANUSUIA

A Doamne, cît îmi pare de bine! Aî să vezi
Pe rege, și 'n palatul de marmură să șezi
D'a stînga lui! Ah, vino! —

Ah, nu te cred ce zici!

Să pleci! Și ce să facem noi singure pe-aici?
Să lași tu codrul, valea? Să pleci, să lași cîmpia?
Pe cît mi-a fost, iubito, de mare veselia,
Atîta mi-e durerea! Și pare' că eû mă tem —
Te duci par'că departe, să nu te mai vedem!

PRIAMVADA

Ne prinde jalea, dragă! Dar las', tu mergi la bine!
Ne mîngăiem cu asta.

ANUSUIA

(Privind-o cu dragoste, cu lacrimi)

Ce dor ne-o fi de tine!
Să nu ne uiți cu totul! Să vii la noi mai des.

SACONTALA

Să ne grăbim., că tata ne-așteaptă —

ANUSUIA

Ți-am cules
Atîta colb de floare! Să-l ieî; are să-ți placă!
Mă duc să iaû în grabă păr creț de la o vacă
Și lut de sub altarul jertfirii —

(Pleacă)

PRIAMVADA

(În urmă-î, adueindu-î aminte)

Păr de cerb!

Și adă-mi și trei fire de cussa. Vreau să-ți ferb
De vrajă, ca să-ți fie tot dulce sărutatul,
Și dragă să te aibă deapururea bărbatul. *(Esc)*

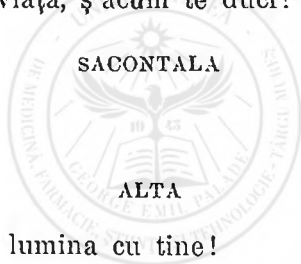
(Gautami, mai multe femei, cu cofe pline de semințe sante. Braminii în fund fac altarul de jertfă).

GAUTAMI

Aici ești draga mamei? Sihastru au venit
Să-și iee zioa bună.

UNA

Pe tine te-am iubit
Mai mult decît viața, ș'acum te duci!

E soartea!

Ah, par'că duci lumina cu tine!

A TREIA

Par'că moartea
A 'ntrat în codrul nostru de cînd ne-ai spus că pleci!

A PATRA

Isvoarele din vale deacum ne vor fi seci;
Nu vom vedea la ușă stînd blînda căprioară;
Și florile-și vor plînge măhnita surioară
Dorindu-te, lipsite de tine și de ploî!

A CINCEA

Să nu ne uiți cu totul!

A ȘEASEA

Maî vino pe la noi!

CANVA *(venind gînditor)*

Așa, așa, iubito! Tu-mî duci dorita pace,
Tu-mî duci cu tine viața și tot — dar n'am ce face!
Mă tremură durerea cînd văd că te topești
Cu dorul tău!

(O prinde de mîni)

Nu plînge! Tu tînără cum ești,
Nu poți să stai departe de cel ce te dorește,
Eû te-am iubit ca ochii din cap copilărește,
Te-aș fi ținut pe palme și 'n sîn te-aș fi culcat
Și'n schimbul sihăstriei întregi nu te-aș fi dat.
Dar dacă-î scris să fie așa, iubito, du-te!
Eû te cunosc! Și zeii cunosc a ta virtute!
Un glas de zeu, la jertfă, din aer mi-a vorbit:
«Copila ta de suflet, bramine, a primit
Din slava lui Dușanta, a regelui, o rază
De vecinică lumină! Precum se'ngreunează
De focul sfînt stejarul, cînd porii-s plini de foc,
Așa-ți e și copila! Să-î fie de noroc — »
Nu poți să stai iubito, nu poți să stai a casă!
Incege-te, ia-ți salba și brîul de mireasă,
Și pleacă mîngîiată din casa unde-ai stat
Cu noi, părinții vitregi, de cînd te-ai deșteptat.
De-acum ai altă casă, și altul ți-e părinte —

SACONTALA

Străinii —

(Canva o îmbrățișează, aproape plîngînd și el)

CANVA

Lasă, dragă! Ești bună și cu minte.

(Priamvada și Anusia se întorc)

Aici am pentru jertfă și boabele de grâu —
Acum dintîi, să mergeți, copilelor la riî
Să vă scăldați în apa cea sfîntă care spală
Și sufletul și trupul, căci gîndu-î cu greșală
Și trupul de țărînă, iar cu păcate 'n gînd
Nu poți să te apropii de foc. — Veniți curînd.

(Fetele pleacă să se scalde)

SARNGARAVA

Tu m'ai chemat părinte.

CANVA

Sarngarava, te știu
Om bun și cu credință — dar toți te știm noi bine —
Sacontala azi pleacă la curte, și pe tine
Te rog să mergi cu dînsa.

SARNGARAVA

Sunt gata.

CANVA

Eû acum
Sunt întrecut cu vîrsta și nu mă 'ncred la drum —
Și zi-î aceste vorbe: «Stăpînule iubite!
«O binecuvîntare din codrii îți trimit
«Bătrînul Canva. Zeii să-ți fie bunî în veci.
«Și te maî rog, stăpîne, cu dragoste să-ți pleci
«Tot sufletul și gîndul spre cea de tine-aleasă.
«Pe fata mea voit-ai să ți-o numești mireasă.
«Primește-o dar! Noi cerem deacum locașul tău,
«Iubire nu-ți pot cere, căci ca-î la Dumnezeu!»

SARNGARAVA

Te-am înțeles, Părinte. Ce zici, s'a împlinit.

CANVA

Voi arbori sfinți, din codru de zine locuit!
 Vestiți, că ea se duce, se duce! Nicî odată
 Voi n'ați avut o soră mai bună, mai legată
 Cu soarta ei de-a voastră! Ce grijă vă purta!
 Ea cînd avea trei picuri de apă, îi vărsa
 Pe voi, ca s'aveți hrană, ear ea răbda de sete.
 Ea și-ar fi rupt vre-odată cu drag să-și puțe 'n plete
 Vre-o frunză orî vre-o floare, dar nu și-a rupt din voi —
 Ah, par'că pentru-o floare toți pomii rămîn goi!
 Ce dragî i-ați fost! In lume n'avea o sărbătoare
 Mai mare, de cît zioa, cînd răsărea vre-o floare.

GLASUL CODRULUI

Norocul fie-î partea! Să-î umble vrerea 'n plin
 La arșiță să-î fie prieten vîntul lin,
 Și soarele prieten în zilele de iarnă,
 Și florile de nufăr în drum să i s'aștearnă!
 Iubită ea să fie ca umbra la isvor,
 Să nu cunoască plînset și chin turburător!
 Pămîntul să 'nflorească sub micile-î sandale,
 Lumină să se facă pe urmă-î, cînd în cale
 Va trece mai frumoasă ca sute de femei,
 Și limpede să-î fie deapururî scalda ei!

SACONTALA

Așa-mî părea de bine, că plec, eram ca beată,
 Căci am să-mî văd iubitul — ș'acum așa de-odată
 Mă prinde jalea, uîte! O zi de-aș fi rămas
 Măcar! Să plec și toate, vai toate să le las!
 Și 'n urmă cine știe, cînd ne-om vedea!

PRIAMVADA

Ei lasă,
 Nu zice-așa! Tu doară vei mai veni pe-acasă!

SACONTALA

Și nu cunosc pe nimeni; tot singură voiî fi
 Cu dorul meu în suflet! Și voiî putea trăi
 Acolo, fără codru? Deacum să n'am aproape
 Nici cîntecul de pasări, nici șopotul de ape,
 Nici freamătul pădurii și baterea de vînt —
 Potecele plouate, ruptura de pămînt
 Și zarea care joacă în zilele senine,
 Cînd monotonul murmur al cîntului de-albine
 Străbate din tot locul și nu-l vezi nicăiri,
 Ah, toate! Tot ce-î stratul întregei mele firî!

(Vede tîngă ea un tufiș de madhavi)

Sărmana! I se pleacă frunzișul, par'că plînge!
 Aici să-î puneți, tată, proptea. Altfel se frînge.

(Către Priamvada și Anusuia)

De-acum pe voi, iubite, vă las în locul meu;
 De flori purtați-mă grijă, udați-le mercu.

CANVA

Le vom uda, și mîine vom curăți frunzișul,
 Voiî ingrădi și amra de colo; iar tufișul
 Acesta ne stă 'n cale, aș vrea să-l mai rătez
 Să fac pe-aici potecă la deal, să mai scurtez
 Din drumul de pe colnic.

(Sacontala vede în livadă o căprioară)

SACONTALA

O, biata căprioară!
 Azi n'am văzut-o! Uite, ce veselă scoboară
 Pe coastă — te rog, tată, cînd va făta, să-mi spuî!
 Să-mi dai pe-un om de știre, orî să-mi trimeți un pui.
 Dar nu uita!

(Un pui de antelopa, trage de haină pe Sacontala. Ea se întoarce)

CANVA

Vițeaua! te trage de pulpana

Vestmîntului.

(Sacontala se pleacă și-î cuprinde gîtul)

'Tu? Vino! Ce blîndă e sărmana!
 N'ai mamă, nu iubito, căci dînsa a murit!
 O, cît îmi ești de dragă! Știi tu, cum te-am hrănit
 Din mîna mea, cu iarba cea proaspăt adunată?
 Și cînd veneai acasă, cu gura sîngerată
 De colțul ierbei aspre, mai știi tu cum te-am uns
 Pe rană cu oleiuri! Și astăzi am ajuns
 Să mă despart de tine — pe căi necunoscute!
 Iar tu m'apuci de haină, ca să m'oprești? O, du-te,
 O, du-te, și mă lasă, că noi de azi suntem
 Doi despărțiți! De astăzi noi nu ne mai vedem —
 Să-ți poarte grijă cerul deacum, și să te crească
 Din mila lui!

PRIAMVADA

Ea știe de mult acum să pască.

SACONTALA

Ah, știe! Dar cînd n'are pe nimeni, cum n'am eu!

(Isbucnește în plîns)

CANVA

Nu plînge dragă! Plînsul e dat de Dumnezeu,
 Dar nu e totdeauna la loc! Și nu e bine!
 Vin vremuri, draga tatei, cînd simți așa că-ți vine
 Să plîngi, să plîngi cu hohot, ș'ai plînge și nu poți!
 Nu plîngi numai tu, dragă, plîng eu și plîngem toți —
 Plîngînd te naști, și'n urmă plîngînd aū să te'ngroape.
 Cînd simți, că-ți isvorește un picur sub pleoape,
 Dă-ți suflet și silește-l să'ntoarcă la isvor,
 Că 'n urma lui vin zece, ș'o sută 'n urma lor;
 Ineacă-ți dar durerea, cînd simți că 'n ochi îți ese!]

(Mișcat și dureros)

În calea ta prin lume tu vei vedea adese,
 Că ai să suî pe dealuri și să scoborî în văi,
 Și-î greu să afli drumul cel drept, și pașii tăi
 Nu lasă pe tot locul o urmă, tot aceea --
 Virtutea, draga tatii, virtutea este cheea
 Ajungerii la bine!

(Să veazimă de un pom. Obosit!)

Mă simț și eu bătrîn,
 Mî-e slab acum și capul, ș'abia, abia mă țin
 Picioarele. În urmă, eu am numai o fată
 Ș'această zi 'n viață o vîd de 'ntîia dată!
 Ascultă-mă! Dușanta e rege și-î om blind;
 Noi îl iubim, că este al nostru. Ajungînd
 La curte, vei fi pusă în rînd cu cele-l'alte
 Femei; și poate sta-vor pe trepte mai înalte
 Vre unele, or poate tu 'n frunte le vei sta --
 Noi nu știm! Dar la urmă orcum s'ar întîmpla,
 Ești blindă azi și blindă rămîi viața toată.
 Tu fă, ca cele-l'alte femei să te socoată
 O soră, ba chiar sclavă, dar nu rivala lor!
 Pe rege tu-l iubește, dă cinste tuturor
 Celor iubiți de dînsul ș'atunci vei fi cinstită.
 De vei simți cu timpul că nu-î mai ești iubită,
 Nu-î face 'mpotrivire și nu te supăra
 Pe el, ca să nu superi pe cei din preajma ta.
 Cu cei mai mici din casă fii bună, însă dreaptă,
 Și judecă-ți tot pasul și nu grăbi la faptă,
 Nicî cînd nu fii pripită cu dorul care-l ai,
 Și nu uita cu cine și pentru cine stai
 În casă! Ear în prietenî prea mult tu nu te 'ncrede!
 De nu te vede nimenî, din ceruri Brama vede,
 Să n'o uiți asta! Singur ți-ajunge Dumnezeu:
 Te mîngîie la bine, te-amenință la rău.
 Femeile modeste sunt cuib de fericire,
 Iar cele 'ntr'o ureche, sunt ciumă și perire --
 Zic bine, Gautami?

GAUTAMI (*către Sacontala*)

Ascultă-l draga mea!
Ți-e tată, nu-ți vrea răul.

CANVA

Tu singură-ți vedea
Ce bine ești la cale, cînd umbli tot cu buna.
Din rău mai rău răsare. Înseamnă-ți asta una.
Că noi sihastrii, simpli și proști precum suntem,
Cunoaștem bine lumea, căci toată o vedem
Pe din afară. Alții o știu numai din nume;
De ce-am fugit noi oare? De unde? Nu din lume?

(O îmbrățișează și o sărută)

Ș'acum să mergi în pace! Așa, odorul meu!
Și cerul te iubească, precum te iubesc eu!

(Anusua și Priamvada îmbracă pe Sacontala)

PRIAMVADA

Alt brîu i se cuvine acestui trup frumos,
Și altă salbă. Uite, cînd plecî privirea 'n jos,
Ce bine-ți stă gătită! Și-ți pun la pîept o floare
Și florî în păr, și 'n urmă trei florî la cingătoare
Sub brîu, așa! Și 'n mînă tot florî, acest mînunchiu,
Ș'acum încheiî cununa de florî peste genunchi
Și jos la poala haînei—cum plîngî stringînd din gene,
Ah, par'că tu ești zîna din basmele codrene!

CANVA

Sarngarava venit-a?

UN SIHASTRU

Indată va veni.

CANVA

Aceasta e 'n viață-mi, vai, cea mai dulce zi!

(Ștergîndu-și ochii)

Dar, Doamne! După dulce e mai amar amarul—
Acum, iubito, vino, să 'nconjurăm altarul.

(Procesiune solemnă. Canva după el Sacontala apoi toți sihastrii înconjoară de trei ori focul de jertfă)

Aceste flacări sfinte să-ți fie 'ntr'ajutor!

'Tu focule, tu zeul etern ispășitor

Al gândului din suflet ș'al faptelor de taină,

Tu, care 'mbraci pămîntul și cerul ca o haînă,

În forma ta de aer prin toate străbătut,

Chema-te-vom cu glasul de plîngere umplut,

Și-auzi-ne! Și brațul cel slab tu fă-ni-l tare,

Și nobil fă-ne gîndul cel rău! Și-ajutorare

Trimite-ne stăpîne, tu cel deapururi viu!

(Procesiunea se oprește. Sarngurava vine)

SACONTALA

Voi rămîneți în codru? Voi singure-ale mele!

CANVA

Cînd va veni ursita, s'or mărta și ele

Precum li-e starea casei.

SACONTALA

De-ai vrea tui să le lași —

CANVA

Lor nu li se cuvine să meargă la oraș.

Dar merge Gautami și frate-tău.

(Sacontala îmbrățișează gîtul lui Canva)

SACONTALA

Vai, tată!

Eă smulsă de la pŕeptu-ŕi, ca floarea, ŕ'aruncată
Din brazda ei, putea-voiă să crece într'alt pămînt?

CANVA

Nu fii aŕa 'ngrijată!

SACONTALA

N'aŕ vrea să fii, ŕi sunt!

CANVA

Cînd tu vei fi nevestă, potop veni-vor, dragă,
ŕi grijele! Cu gîndul să fii la casa 'ntreagă,
Să faci sclavilor haine, să dai ŕi să ieŕi bani,
Să ŕii de toate seama, să-ŕi aperi de duŕmani
Averile ŕi cinstea, atunci eŕti 'ngrijată!
E greă să fii cu capul la toate! Cîte-odată
ŕi cei mai dragi în lume se ceartă, cînd sunt soŕi!
Să ai trei-zeci de braŕe, ca să-ŕi impacii pe toŕi
Ai casei! Cînd averea e multă, ea se ŕine
Cu mult necaz! De grija de-acum, o ŕtiu eă bine,
Iŕi va veni o dată să rizi, în chinul tăă,
Cînd plînge-ŕi va copilul — ŕi deŕe-ŕi Dumnezeu
Un fii frumos ŕi verde ca tatăl săă! — Te doare,
Că-ŕi laŕi acum părinŕii, dar nici un om nu moare
De boala despărtirii de fraŕi ŕi de părinŕi,
Cînd are să-ŕi mai vadă! Sunt lacrimi fierbinŕi
Pe cari le verŕi tu astăzi, dar s'or răci o dată.
Aŕa e mersul lumii! Tu pleacă mîngiiată!

ANUSUIA

Te va primi cu pompă ŕ'alaiă, Sacontala!

Și dacă, cine știe de ce, s'ar întâmpla,
Ca regele Dușanta să nu-și aducă-aminte
De tine, dă-î inelul —

SACONTALA (*tresărind*)

Luî? Eû? Ah, ce cuvinte!
Mă sperii, Anusuio!

PRIAMVADA

A zis de dragul tău!
Iubirea crede vecinic, tot numai ce e rău,
Și vede tot miserii și piedici, unde n'are.

Ne'ntîrziem, Părinte! E vremea de plecare.

SACONTALA

Și noi, iubite tată, noi cînd ne-om mai vedea?

CANVA

Veî fi de mult nevestă și mamă draga mea,
Și fiul tău va crește, voinic de cei de frunte,
Ca puiul de leoaică în peștera de munte,
Și'n zilele primejdii tot cel d'intîiî va fi —
Ș'ajunge-va la vîrsta să poată cîrmui,
Și-î va lăsa Dușanta toiagul peste turmă,
Ș'atunci, atunci, iubito, în zilele din urmă,
Voî veți veni în codru! Ș'aici ai să petreci
Viața fără moarte a liniștei de veci!

(Se întoarce grăbil, îl podidește plînsul).

Eû am să merg la jertfă! Plecați, plecați în pace!

SACONTALA

O, tu rămîi în codru, tu poți de-acuma face
Mult timp sfințita jertfă! De ce să te grăbești?
Eû însă plec.

CANVA

Copilo, prea mult te tînguiești!
A noastră ești, și vecinic vei fi copila noastră!
Cît voiû vedea eû cerul cu zarea lui albastră
Și văile și codru și cerbiî la isvor,
Îmî voiû aduce-aminte de tine! Și cu dor,
Cu drag nebun privi-voiû potecele bătute
De pașii tăi — oh, gînduri într'alte lumî perdate!
Și'n fie-care clipă, la ori-ce pas al meu,
La rugă, ori la jertfă, te voiû vedea mereû,
Cum te jucaî tu mică pe-un țermure de vale,
Cum îmi săreaî pe umerî, cum îmi eșîaî în cale
Și-mî cuprindeaî genuchîi, rîzînd nevinovat,
Și eû cu ochiî'n lacrimî spre tine stam plecat
Și te-adiam pe frunte, p'obraz, pe sub bărbie —
O, du-te, dragă, du-te! Și calea ta să fie
De florî. Adio!

(El se întoarce și pleacă: Sacontala perdută privește în urmă-i).

SARNGARAVA

Haideți! Ș'acum cu pasul des,
Că'ntîrziem!

SACONTALA

Adio!

PRIAMVADA

Noî mergem pînă'n șes
Cu tine surioară.

*(Pleacă toți. Canva rămîne singur. Se așează pe un trunchiû de arbure
și privește tăcînd, pînă ce dispar sihastrîi).*

CANVA

N'aș vrea, s'o văd plecată —
Dar nu! Orî mai de vreme, orî mai tîrziu, o fată
Ajunge'n mîna celor străini! A fost așa,
Ș'așa va fi deapaurii! La ce ne-am întrista?
Acum mă simt mai vesel, simt liniștea în mine,
Că m'am scăpat de-o grijă. Așa e orî și cine,
Cînd i s'a dat în pază un lucru prețios
Pe care îl păzește mulți ani conștiincios,
Și'n urmă îl trimite stăpînului acasă!

(Ridicîndu-se privește spre cer)

Acolo sus e Brama, și Brama nu ne lasă!

ACTUL V.

(Palatul. Un camerier).

CAMERIERUL

Ești om! De-ai fost pe lume gigant, ori un pitic,
 Și de-ai făcut de toate, ori n'ai făcut nimic,
 De-ai pus tu robî în lanțuri, ori ei te-au pus pe tine:
 Un giulgiu ți-e partea toată, cînd cîșul morții vine.
 Cînd moartea e tot una, nebun ești dac'alegi
 Dintre nebuni pe-un geniù, pe-un miser dintre regi!
 Un rege! Cum e dînsul mai mult de cît noi oare?

Il dor aceleași patimi și grijă, durerea-l doare
Ca și pe noi, iubește și uită ca noi toți!

(Vede pe Dușanta)

A, eată-l! Slab și palid, un mort! Și cînd socoți,
Că el e pus de Indra să judece pămîntul,
La rău se 'nalțe mîna, și la nedrept cuvîntul,
Să fie scut și spadă poporului întreg —
Mă tremură chiar gîndul, cînd staū să-î înțeleg
Durerile din suflet! Sacontala, ea cine-î?
O fată neștiută, rivală a reginei.
Un nume! Ș'acest nume — atîta știū să spuī --
Dușanta îl rostește prin visurile lui,
Il plînge ziua 'ntreagă și-l murmură și-l geme!
Cum s'a schimbat la curte întregul traiū de-o vreme!
E mut de pasări crîngul; și ele parc'că știū
Că suferă Dușanta! De cînd nu mai e viu
Acest palat, chiar codrul clătindu-și creața coamă
Mai jalnic par'că plînge! Dușanta-î o fantoamă,
Dintr'un mormînt eșită, de plîns cu ochii roși,
Ear cei ce-l înconjoară sunt parc'că chiparoși,
Ce vijie prin noapte și 'n vînt ridică graiul
Să plîngă la mormîntul din care ese craiul!

(El ese, în vreme ce intră Dușanta și Vataiana)

REGELE

Ești sigur ?

VATAIANA

Astăzi, rege, sunt patru luni.

REGELE

Aduci de la sihaștri ?

Ce vești

VATAIANA

Nimic din ce dorești.

REGELE

Și haina ei de nuntă cum a primit-o?

VATAIANA

Rece.

Cînd i-am vorbit de tine, vedeam că ea-mi petrece
Cuvintele c'un zîmbet nepăsător, ca ea.
Și mi-a răspuns cu silă, și 'ntr'una se ferea
De ochii mei, întocmai ca una vinovată.

REGELE

Ți s'a părut.

VATAIANA

Nu, rege. M'ai prins mințind vreodata?
Avea ceva pe suflet. Ce-avea, ea n'ar fi vrut
Să știu și eu —

REGELE

O vină?

VATAIANA

Și nu mi s'a părut!

O vină, da! *(se oprește, patetic)*

Ascultă-l pe acel care te roagă!
Dușanta, fii cu minte! Să nu-ți mai fie dragă
Sacontala! Iubirea te mistue ca 'n foc,
Orbiș tu mergi spre dînsa, și nu nu ți-e spre noroc!

De fete-î plină lumea, ce vreî tu poîi alege —
O fată de sihastru nu-î vrednică d'un rege!

REGELE

Dar Canva ce va zice?

VATAIANA

Tu prea mult îi la el!

Și te-a mințit.

REGELE

Dar fata?

VATAIANA

Ea cine-î?

REGELE

Un inel

Am dat atunci copilei, și cită vreme 'l are
Pe deget, jurămîntul e tare, e mai tare
Ca voi, ca mine insumi, ca toată legea mea.

VATAIANA

Dușanta ș'o țarancă! Ce vreî să faci cu ea?
Gîndește-te la țară, socoîi că ai o mamă,
Și ești născut din Poros! Tu nu te ieî de samă,
Că blastemă poporul, te află vinovat,
Că mergî pe drum de taîna, faci tot nejudecat —

REGELE

Voî rîdeî, dînd din umeri, vă pare poate bine
Că sufer —

VATAIANA

Ia-mi toiagul, mă fă de el nedemn,
 El, sprijin bătrîneței ș'al slujbei mele semn!
 O, ia-mi-l, dar m'ascultă! Al vieții mele licur
 Tu, stinge-l, dar mă crede! Ca 'n lampă pic de picur
 Oleul, mi se scurge tot ast-țel zi cu zi:
 Tu rege, suflă numai ș'am încetat de-a fi!
 Fă tot ce vrei cu mine, sdrobește-mă 'n picioare,
 Dar las' să ni se 'ntoarcă de mult apusul soare —

REGELE

O, du-te, du-te, du-te!

(Face semn, se întoarce, se așează pe scaun. Pausă)

UN GLAS

De mult nu ți-a zis; «Vino!»
 Tu plîngi acum, albino,
 Și tremuri alungată
 Din rumenele flori,
 Așa de tristă sborî,
 Așa de resignată!

S'a stins ce-a fost lumină!
 Un flutur, o albină
 Bărbaților le pare
 Nimic; un flutur ce-î?
 Dar bieteles femeii
 Găsesc un lucru mare!

Un flutur e iubirea,
 Sburdalnic e cu firea.
 Dar aripa-î se frînge! —
 Din mîni cînd l'am scăpat,
 Bărbatu'î supărat
 Femecea însă plînge!

(Intr'această vreme vine Vidușaca)

REGELE

N'ai auzit ce cînt
Duios a fost acesta ?

VIDUȘACA

Nu prea. Ș'apoî, eî sunt
Dușman acestor cînturî.

REGELE

El mi-a adus aminte
De-o altă lume, caldă, din vremî de mai 'nainte,
Cînd eî trăiam! Odată de mult —

VIDUȘACA

Cum s'a schimbat!

REGELE

O, par'că eî sunt altul! eî cel adevărat
Sunt mort de mult!

VIDUȘACA

Dușanta! Vorbește ca nebunî!
Sărmanî nebunî! Sunt ast-fel creați pe lume unî
Că-s-veselî și deodată îi prinde-un gînd duios,
Și plînsu-î podidește, cînd vād un trup frumos
Și-aud un ton armonic. Eî nu pot să mai poarte
Aducerile-aminte de vremurile moarte,
Și toată suvenirea ce-î leagă de trecut,
Îi face melancolicî.

REGELE

Un codru străbătut

De negură — și limpeză curg apele din vale,
Prin vîrfuri bate luna și floră asvirle 'n cale,
Și ea, frumoasa, cîntă —

VIDUȘACA

Vasumati.

REGELE (*ridicînd capul*)

Ear ea ?

VIDUȘACA

N'auzî ce jalnic cîntă ?

REGELE

Dar nu 'nțeleg, ce vrea ?

VIDUȘACA

Puțin de tot, Dușanta. Tu știi că te iubește,
Ea numai cînd te vede, atunci numai trăește.
De tine-î alipită ca umbra, și tu-î dai
In schimb întreg disprețul! Și'ai vrea mai mult să ai:
Atît cît ai n'ajunge! De ce ? Poet ești, rege,
Ce nu 'nțeleg savanții, poetul înțelege.

REGELE

Mi-a fost și dinsa dragă ! Mi-a fost dar e de mult !
Azi nu găsesse puterea s'o văd, s'o mai ascult.
Și vai! ea e frumoasă ! Cu fața ei aprinsă,
E par'că trandafirul aflat sub neaoa ninsă
Pe-o vale — cît de dulce e tot cuvîntul ei
Și cît e ea de bună!

DUȘANTA (*a parte*)

A cuceri femei
Poți numai prin femei!

REGELE

Și ea de unde vine?

VIDUȘACA

De cînd ai alungat-o din casă, de la tine,
A stat la mama noastră. Regina, precum știi,
O ține-așa de dragă cu ochii, ș'ar dorî
S'o vadă iar la tine.

REGELE

Mi-ai spus destul! Tu pleacă
Și spune-i că mă mustru, de ce-am făcut.

VIDUȘACA (*aparte*)

Se 'neacă
De plîns. El o iubește! Plec, eată-mă! Ba nu!
Imi vine ceva 'n minte. — De ce nu te duci tu?

REGELE

Tot una e.

VIDUȘACA

Nu rege. Și vezi de ce, ea știe,
Că dacă-î ceri ertare, tu nu-î mai ții minie,
Dar ea nu-ți cere asta. Iubirea ei a fost
Rănită de disprețul purtării fără rost;

Să meargă deci el însuși, disprețul, s'o împace!
Și cîtă bucurie nu-î faci!

REGELE

Și tu-î poți face!

VIDUȘACA

Eă? Pun pe rană numai un leac alinător,
Dar tu? tu vindecî rana.

REGELE

Ah, cît e de ușor
Să zici—dar nu pot face! De-ajuns e s'alini rana.

VIDUȘACA

Tu mergî la ea, o 'ntîmpinî cu vorbe dulci, sărmana,
Ea rîde printre lacrimi ș'atunci se uită tot.

REGELE

Vidușaca —

VIDUȘACA

Viî, rege?

REGELE

Nu pot! Aș vrea să pot!

VIDUȘACA (*pleacă*)

Mereu și azi și mîine și zile 'ntregî de-arîndul
Voiu sta de ol! Să-î peară pe nesimțite gîndul

Sacontalei. De grijă avea-voiū eū de-acum,
Porniți pe drum odată, să nu ne-oprim în drum.

(Se întâlnește ca Bradasena)

Fă tot, ca să-l îndupleci!

BRADASENA

Cît pot, voiū face toate.

(Către rege)

Tot trist mereū, stăpîne?

REGELE

Sunt trist?

BRADASENA

Tu mă ferești cu ochii, ești palid și tresări.
Te tremură durerea. Vezi, focul din scînteie —

Orî poate, pari.

REGELE

Cît timp mi-e credincioasă din suflet o femeie,
Nu pot s'o uit.

BRADASENA

Și totuși! Vasumati, nu-ți e
Așa de cu credință, ș'o uiți! știu eu, de ce?

REGELE

Sacontala e cerul, Vasumati pămîntul,
Și numai cea dintîie îmi are jurămîntul.
Cît timp mă-e credincioasă, cum ceri să fiū mișel?

BRADASENA

Dar dacă ea te 'nșală?

REGELE

Dar, n'are ea inel
 Ca semn al logodirii? Ea n'are cunoștința
 Că-î fermecat inelul ș'arată necredința
 In dragoste! el cade din deget, cînd te-ai dat
 Unei iubiri străine.

BRADASENA

Orî-căt de fermecat
 Ar fi, el nu-î dovadă! Fiind chiar, nu-î sigură:
 De unde crezi mai lesne, femeile nu fură,
 Cît timp pricep să fure de unde nici nu crezi!
 Tu vrei pentru credința femeilor dovezi?
 Ajunge numai una, dar iadul nu e darnic,
 Nu-ți dă nici pe-asta, rege! Dar totul e zadarnic.
 Chiar de-ți-ar da ș'o sută.

REGELE

Inelul însă —

BRADASENA

Bine,
 Tu crezi c'ar fi inelul dovadă pentru tine?
 N'ai altceva? Și'n urmă ce-ai zice de-ai vedea,
 Că fata nu-l mai are pe deget? Cine-î ea?
 Nu-l poate perde?

REGELE

Perde? Nu-l poate! Ea nu-l poate!

BRADASENA

Și dacă?

REGELE

Ah, mai bine să mor!

BRADASENA

Se 'ntîmplă toate!

Ș'aceasta-î cu putință.

REGELE

Ear dacă va veni
Sacontala săracă de-acel inel, voi fi
In dreptul meu, s'o lapăd, s'o uit! Atunci să-mi fie
Așa precum vrea mama, Vasumati soție!

(Intră un paznic)

PAZNICUL

Etern cu slavă, rege! La prag două femei
Și doi sihastri preoți îmi cer intrare. Ei
Sosesc trimiși de Canva, din codrul sfînt.

BRADASENA

De unde?

E prea tîrziu să intre! Tu mergi și le răspunde,
Că domnul nostru astăzi cam suferă.

REGELE

Nu-î drept!

Străinii pot să intre. Du vestea, că-î aștept.
In haina lor de jertfă preoții se s'adune
La focul sfînt, ș'acolo cu glas de rugăciune
Să 'ntîmpine pe solii lui Canva, cum e scris
In Veda—

SACONTALA

BRADASENA

Cine-s solii? Și cel ce i-a trimis
Ce vrea?

PAZNICUL

Aduc pe —

BRADASENA

Cine? Sacontala?

REGELE

Să vezi dacă inelul —

O, pleacă,

BRADASENA

Te temi acum de «dacă»?
El trebuie să fie pe deget! Dacă nu-î,
E vinovat inelul, nu fata —

REGELE

Și să-î spuî,
Că eü—dar stai mai bine! De ce să mergi!—Ba, du-te,
Și spune-î—Nu! Așteaptă, de ce pleci așa iute?
Ba mergi, nu perde timpul!

BRADASDNA

Să staü? Să merg?

REGELE

Ți-am spus!

BRADASENA

Acești străini ai naibeii ne 'ncurcă rău!

(Pleacă Bradasena, Regele se plimbă neastîmpărat)

REGELE

S'a dus—

Aș vrea s'o văd! E dinsa și azi, ce-a fost odată?
Orî eū sunt altul? Par'că mi-e inima 'nchețată
De-atîta neastîmpăr; ș'acest cutremur ce-î?
Poporul meū și mama! Și de credința ei
Mă prind florî!—Mi-e teamă vai, teamă, că se poate
Să perd, ce cred pe lume mai tare de cît toate!
Ah, dacă-î adevărul aceea de ce-mî tem
Pe draga mea, mai bine lăsați-mă să gem
In neștiință! Valul orbirii să mă poarte—
A te 'ndoii e viața ș'a ști deplin e moarte!

(El ese. Pausă. Vataiana intră)

VATAIANA

Intrați! Aici e sala. Eū merg ca să vestesc
Pe rege. —

(Sic-și) Nu se poate! In codrii sfinți de cresc
Frumoase florî, de-apururî în codri se rămână!
O floare de urzică să fie acum stăpînă
Palatului? O broască? Ferească Dumnezeu!
Să ne 'ncuserim cu popii! Dar nu va fi, zic eū!

(Ese. Intră popii, Sacontala cu fratele ei de suflet, și Gautamî).

SACONTALA

Ah, cât de rece-î, mamă, splendoarea din palaturî!
Păreții sunt spoiala și, cînd privesc în laturî,
Splendoarea lor m' orbește! Străin, acest loc strîmt,
Mă umple de cutremur. Și nu știu cum mă simt
Așa neliniștită. Mă tem --

GAUTAMI

Orî-ce mireasă
E ast-fel, draga mamei. Tu eşti aici acasă.

SACONTALA

O, de-ar fi stat în codru eternul meu iubit —
De ce-am venit eu, mamă? de n'aş mai fi venit!
Acolo era dînsul întreg al meu, şi dragă
I-am fost numai acolo, a lui fiind întregă!
Aici, la ce-î sunt bună? Prea sus mă suiū de jos,
O floare răsădită în strat nepriincios!

(Intră regele cu mamă-sa, cu suita)

VATAIANA

Iubitul nostru rege, Duşanta vi s'arată,
Plecaţi-vă 'nainte-î!

SACONTALA *(Se strînge către mă-sa)*

O, mamă, nici-odată
Nu l'am văzut ca astăzi! Nu-î el! Nu-s ochii lui!

(Regele privind-o pe furis)

REGELE

Frumoasă, tot frumoasă! E ea, şi totuşi nu-î!
Aşa cum e ascunsă sub văl, ea mi se pare,
In mijlocul acestor bătrîni păliţi, o floare
Ce creşte între frunze căzute din tufiş
Bătut de ger —

(Către Vataiana încet)

Inelul? Priveşte pe furis!

Il are?

VATAIANA (*inect*)

Nu-l mai are!

(*Regele pînă aici neastîmpărat, devine galben și minios*)

UN SIHASTRU

Etern noroc, stăpîne! Mulți ani de-acum cu gloriî!
De-apururi biruință!

AL DOILEA

Precum se pleacă norii
Cînd plini își aû tot trupul de rodnicele ploî,
Așa, tu rege nobil pleci inima spre noi!
Nu-î bun ca tine nimeni, nu-î nimeni drept ca tine;
Virtutea-ți cea mai mică e facerea de bine!

REGELE

¹⁹ Îți mulțumesc. Vorbește-mi ce griji v'aû abătut?
Ce rău? Aici mi-e dreapta menită să v'ajut.
S'aû răsvrătit tilharii și v'aû eșit în cale?
Sunt oameni răi în codru? Ori turmele, ce 'n vale
Pasc colțul erbiî sfinte prin crînguri, s'aû ascuns
De spaima vr'unei fiare?

UN SIHASTRU

Nimic nu ne-a ajuns
Din cîte 'numeri, rege. Mulți ani să-ți fie ani!
Pe arc cînd puî tu brațul, staû galbeni toți dușmanii
Și 'n vis tresar de spaimă! Cît timp stă brațul tău,
De nimeni nu ne temem, cel mult de Dumnezeu!

REGELE

Și Canva ce mai face?

SIHASTRUL

El ? Bine. Iar noi, rege,
Venim trimiși de dînsul.

REGELE

Vr'o rugă, se 'nțelege.

SIHASTRUL

Intiî de toate, dînsul întreabă azi prin noi
De ești în sănătate Măria Ta, ș'apoî
Iți zice-aceste vorbe:

(Ia de mină pe Sacontala, o duce spre tron).

«Stăpînule iubite!

O binecuvîntare din codru îți trimit
Bătrînul Canva. Zeii să-ți fie bunî în veci!
Iar dînsul te mai roagă, cu dragoste să-ți pleci
Tot sufletul și gîndul spre cea de tine-aleasă!
Pe fata mea voit-ai să ți-o numești mireasă,
Primește-o dar! Noi cerem de acum locașul tău;
Iubirea nu ți-o cerem, că ea-i la Dumnezeu!»
Aceasta-î este vorba, o știi din vorba mea.

SACONTALA

O, inimă, tu tremurî! Tacî, tacî, nu mă durea!

GAUTAMI

Ea n'a luat pe nimenî de martur al credinții,
A mers și ea 'nainte, și n'aș știut părinții
Pe care drum li-e fata. De capul ei s'a dus,
Făcea ce-ai făcut însuși, spunea ce tu i-ai spus —
Și la logodna voastră, voi singurî aveți știre
De ce-ați vorbit. Mireasa noi ți-am adus-o, mire.

SACONTALA

El tace!

REGELE (*către Sacontala*)

Totu-î bine. Și tu, tu ce mai ai
De-adaos?

SACONTALA (*ca fulgerată*)

Eü — de-adaos? — nimic — nimic —

SIHASTRUL

Tu stai

Pe tron și știi ce-î Veda. Datoare-î o femeie,
Cînd are soț pe lege, la soțul ei să stee,
De-o are orî n'o are iubită al ei soț.
Ear dacă stă acasă la mama sa, noi toți
Și tu și lumea toată, nu credem că-î cinstită,
Chîiar și de e. Primește-ți mireasa, orî iubită
Orî neiubită! Dînsa-î de-acum soția ta;
La casa părintească ea nu mai poate sta.

REGELE

A mea? Imî e nevastă femeea asta?

SIHASTRUL

Asta?

Un rege n'are dreptul să'și lapede nevasta
Așa numai fiind-că îi pare rău acum
De fapta lui! Gîndește, că n'ai s'aruncî în drum
Un suflet mort prin tine! Mustrarea ta te doare,
Ți-o simt în tot cuvîntul, ți-o văd în ochi, dar oare

Ajunge ea să spele păcatul tău? Sunt legi,
Și legea dă dreptate la robii ca și la regi!

REGELE

E totul o poveste, ce-mi spui. Cine s'o creadă?
Eă nu cunosc femeea!

GAUTAMI (*vrea să ridice vălul Sacontalei*)

Las, dragă, să te vadă!
Descopere-ți obrazul!

REGELE

Să nu ridice vălul!
Pe-a altuia nevastă nu vreau s'o ved!

GAUTAMI (*ridica vălul*)

Mișelul!
Pe-a altuia? Cunoști-o? Mai îndrăsnești să spui?

(Sacontala începe să plîngă)

Nu plînge, draga mami, că n'ai în fața cui!

DUȘANTA (*a parte*)

Ah, gîndul că ea poate și altora să placă,
Că ei îi place altul, e în stare să mă facă
Nebun! Eă sunt asemeni albinei pe 'noptat,
Cînd ea, grăbind spre casă, de-o floare 'n drum a dat
Și nici n'ar vrea să lase în floare mierea 'ntreagă,
Dar nici să-și piardă timpul, să stee s'o culeagă.

SIHASTRUL

Și care ți-e răspunsul?

REGELE

Al meu? Nu pot ținea
In casă-mi pe o străină, și mai ales că ea
E tânără; ear trupul o spune că e mamă!

SACONTALA

Ah, Doamne, el m'alungă!

SIHASTRUL

Atît? Și nu ți-e teamă
De noapte și de trăsnet? De iad nu te îngrozești?
In ochii mei privește, că-ți spun ei cine ești!

REGELE

Nemernice! Aibi grijă; hotar are și mila—
Tu vrei să mă faci soțul acesteia cu sila?

(Regele furios, mișcare în sală)

GAUTAMI (către Sacontala)

Vorbește tu! Vorbește! Că poate 'n fața ta
Orî nu va ști să mințā, orî nu va cuteza!

(Sacontala vorbește fără ca să ridice capul)

SACONTALA

Iubitul meu! Iubirii nu-i trebuie dovezi!
Sunt eū, sunt tot aceeași, Sacontala, mă vezi!
M'ai biruit cu fapta—și n'o zic cu mustrare —
Orî eū am fost prea slabă orî tu ai fost prea tare,
Aceasta numai Indra o știe 'n cerul lui.
Mi-e greū și mi-e rușine de vorbele ce-mi spuî!
Un fiū ai tu, Dușanta, și știi cine-i e mamă —

REGELE

O, tacî, că mă cutremurî din cât ești de infamă! —
 Voi ați venit, nemernici, să 'ngrămădiți noroi
 Pe tron! Nu vi-e rușine de lume și de voi,
 Să 'nvinuiți un rege?

SACONTALA (*plîngînd*)

Dac'ai știut tu bine
 Că fata cea săracă nu-î vrednică de tine,
 De ce-ai venit în codri, umblînd după păcat?
 De ce mi-ai ținut drumul? De ce nu m'ai lăsat
 În pace? Tu, cu minte, cinstit de lumea toată,
 Tu n'ai găsit să birui nimic decît o fată?
 Tu, cel chemat să aperi pe slabi cu brațul tău,
 Mișel înșelî pe oameni și minți pe Dumnezeu
 Cu inima! Bați codri, să-ți afli jucăree
 Pornirii de om nobil pe cea dintîu femeie*
 De care te împedici în drumu-ți glorios!
 Te miri apoi de tine, ce bine și frumos
 E tot ce faci; ear lumea din faptul tău să 'nvețe
 Cum trebuie să-și ridă de-o slabă tinerețe
 A trupurilor noastre și cum să-și bată joc
 De-o viață despuiată de cinste și noroc!

VATAIANA (*către rege*)

Dă semn, să-î închid gura —

REGELE

Povestea ta întregă
 E, că voești cu sila să faci, ca să-mi fiî dragă.
 Dar pînă azi pe tine eū nu te-am mai vĕdut,
 Cum poți să minți atîtea? Mai spune, ce-am făcut?
 Nu știî vr'o întîmplare din viața noastră? Poate

Că-mi vei aduce-aminte, să te cunosc! Orî toate
Sunt vînt? — Dar fie, spune-mî, că miturile 'mî plac.

SACONTALA

Nu-î mit. Ședeam odată pe țărmul unui lac.
Duios șoptea frunzișul în baterea ușoară
A vîntului. Stam singurî. Un puiî de căprioară
Eșînd din umbra văîi, spre noi a alergat.
Și cînd a fost aproape, tu 'ncet te-ai aplecat
Să îei cu pumniî apă; ș-obrazul tău sub plete
Îți sta 'ngropat cu totul. Iar el mugea de sete;
I-ai dus la gură pumniî și n'a băut. Privea
Fricos, lipit de mine. Și cînd din mîna mea
Tu l'ai văzut sârmanul bînd apa de 'mbiare,
Ai zis: «Iubirea 'n lume nimic măi dulce n'are,
De cît o nesfîrșită încredere la tot!»

REGELE

Povești, frumos scornite! Femeie! ele pot
Să placă, dar nu-î nimenî naivul să le crează.

VATAIANA (*regelui*)

De ce nu cerî inelul?

REGELE (*încet*)

O, nu cutez!

VATAIANA

Cutează!

GAUTAMI

Măi iartă-mî două vorbe, și în urmă fă ce vrei.
Aici sunt doi sihaștri, doi preoți; dacă ei

Mințesc și dacș 'ntocmai Sacontala mințește,
 Eū cer s'aducem martor pe Canva. El trăește.
 Trei lunī de ispitire el însușī țī-a cerut,
 Și ieri a trecut ziua din urmă —

REGELE

A trecut !

Ieri a trecut, sihastrii! Mințit v'a fost cuvīntul!
 Ieri n'ați venit, decī astăzi sunt liber. Jurāmīntul
 E rupt de voi —

SIHASTRUL.

De tine! Așa știi tu să juri?
 Virtute-ī pentr'un rege să caūte-apucături?
 Sunt lungī trei lunī de zile Sacontaleī, dar scurte
 Mișelului! O, rege, că n'am ajuns la curte
 Ieri, ieri! Nu-ți dam prilejul, așa mișel de-a fi—
 Iubirea unuī rege se 'mpedică de-o zi !

GAUTAMI

Iți pare rău de faptă, te mustră, țī-e rușine,
 O, spune-o asta-ī totul !

REGELE

Ba tu-ți măsoară bine
 Cuvintele ! Nu pune în joc mīnia mea !

GAUTAMI

De geaba ridicī mīna, că nu mă tem de ea!
 Așa ușor pe-o fată nici regīī n'o înșeală,
 Și eū sunt mama feteī, și am o socoteală
 Cu tine! Om ești, rege, dar om măī rău ca toți!

Tu m-ai intrat în casă pe-ascunsul ca un hoț
 Voind să 'nșeli copila! Ai stat de ea într'una,
 Căci te mîna păcatul și te ferbea furtuna
 Scîrboasei tale patimî! De-aș fi știut atunci
 La ce te bate capul, azi n'ai trăi, s'arunci
 Atîta mișelie ca vâl peste-o viață
 Nemernică! — Stăi, rege! privește-mi drept în față
 Ș'ascultă-mă! Cu gîndul trăiam de la 'necut,
 Că nu ești om de cinste; azi spun tot ce-am avut
 Pe suflet, tot! Ești galben, te văd! O, nu te-ascunde!
 Știi și tu ce-î rușinea? N'ai cum și n'ai de unde!

(Pausă)

Cînd te-ai legat de vorbă cu fata, cătînd rost
 Să'ți făptuești gîndirea, așa-î că nu ți-a fost
 Rușine? Neagă-mi, rege, să văd și eū odată
 Pe-un rege cînd mințește! Viteazule! Pe-o fată
 Săracă și orfană s'o bagî tu în pămînt
 De vie! Cu puterea să rupi al ei vestmînt
 Ca să te 'mbete goală! Ce ți-a păsar, ce-ți pasă
 Și azi, că biata fată era o preoteasă
 A zeilor, că dînsa în codru sfînt trăia
 În sfînta pocăință! Tu te-ai legat de ea
 Acolo, la altarul de jertfă, s'o faci mamă!
 Tu ești Dușanta? Spune-mi! Nu, nu, alt-fel te chîmă!
 Azi te cunoaștem bine! Te știm noi cine ești!
 De-acum poți merge, fiară, pe care drum voiești!
 Ucide-ne 'n biserică ș'aprinde-ne prin sate,
 Cu zi de zi tu pune păcat peste păcate,
 Ca astfel să trimită mai iute Dumnezeū
 Un fulger al urgiei cerești, în capul tău! (Mișcare)

REGELE

De n'ai avea tu haîna, pe care-o ai, nebună,
 De sigur acel trăsnet, care ai dori să-mi pună
 Sfîrșit, ar cădea astăzi din mîna mea trimis

În capul tău! Tu însăși nu știi ce vorbe-ai zis!
Eă singur sunt de vină, și fata nu?

GAUTAMI

O fata,
Cînd alți-î fură mintea ș'o lasă înșelată
Să moară 'n drum isbită de ochii tuturor!
O, tu ești ca pîriul în zilele cu nor,
Cînd turbure s'asvîrle din matca lui cea plină
Și 'nămolind tot cîmpul, el rupe tot. De vină
E cîmpul, zicii tu rege?

(Se întoarce, gata să plece)

Rămîi în noaptea ta!
Sacontala, noi mergem, n'avem ce căuta
Mai mult aici!

SACONTALA

Hai mamă!

REGELE

Sacontala, ți-e pripă?
Mai vreaă o vorbă numai; mai vreaă să stai o clipă.
Tu tacă, și tacă într'una. De ce nu zicii nimic?

SACONTALA

A zis tot Gautami, eă n'am ce să mai zic.

REGELE

Dar zi măcar o vorbă, zi zece, zi o miie,
Vreaă să te-aud! Răspunde-mi! Ce ai să-mi spuă tu mie?

SACONTALA

Nimic.

REGELE

Așa de bună și blindă, precum ești,
De ce nu-mi spuî? Vr'o vină de ai —

SACONTALA

Tu mă privești

Cu ochii stinși! Și 'n suflet, cînd ți s'a stins iubirea,
De-o cauți pretutindenî, n'o afli nicăirea!
O vină, 'ntrebî? Da, vina că sufer azi, că sunt
O umbră plîngătoare, legată de mormînt!
De s'ar întoarce iarăși acele vremuri foaste,
Aș ști acum, că drumul ce duce la prăpaste
E 'ncrederea! Știu astă-zî. Tîrziu. De n'aș mai ști!
De azi îaû capăt toate! Deacum ne-om despărți
Cărările, și vecinic tu perde-mi-vei cărarea,
Veî pune între mine și tine 'ndepărtarea
Ca stavilă, și strajă tu pune-vei de-acum
La uși întreaga ură —

(Resignată, ștergînd lacrimile)

Eû plec! Gătitul drum
De tine! Mă voiû duce și 'n chip de mișelie
Murind mereû trăi-voiû ș'această moarte vie,
Îmî voiû sili durerea să moară 'n pîept, cu ea
Luptîndu-mă, și 'n urmă cînd nu voiû mai putea,
Atunci — se iartă toate! De plîng, e că mî-e jale
De moarta-mî fericire, de gîndurile tale,
De calea vecîniciei pe care mî-o dai tu!

REGELE

Te simți tu vinovată?

SACONTALA

Mă simț, mă simț d'acu!

SACONTALA

S'alerg d'acum prin lume de-alungul și de-alatul,
În ochii stinși cu moartea și 'n suflet cu păcatul.

REGELE

Tu mă iubești!

SACONTALA

Nu cere un lucru de prisos!
Nu e nimic în lume mai rău, mai dureros
Nimic, de cât iubirea cea pusă la 'ndoială!
Se crede înșelată, când nimeni n'o înșală,
Aude unde alții n'aud nimic — o las'!
Din vechea ta iubire nici urmă n'a rămas,
Ș'acum puî la 'ndoială p'a mea !...

REGELE

E cu puțință

Să afli o femeie cinstită, cu credință
La dragoste —

SACONTALA

O, Doamne, ce-otravă poartă 'n el!
Ți-e josnic chîr și gîndul!

REGELE

Aveai tu un inel —

SACONTALA

Și-l am și azi —

REGELE (*cu sila*)

Arată-l!

SACONTALA (*văzînd că n'are inelul*)

Inelul! Unde-î, unde-î?
Tu știi de dînsul, mamă! Ce l'am făcut? —
(*Se privese înmărmurite*)

REGELE (*către Gautami*)

Răspunde-î!

-GAUTAMI

Inelul? Știu anume, că astăzi l'ai avut.

VATAIANA

Se poate. Unde-î dară? De sigur e pierdut!
Sacontala, răspunde! De ce tacî, Gautami?

GAUTAMI

Tu l'ai scăpat în apă la Gange, draga mamiî,
Cînd te-ai scăldat sub malurî.

VATAIANA

Te-apucă de obraz!
Femeile știu vecînic să scape de necaz,
În tot-d'aura vorba din urmă! Eacă felul!

REGELE (*ironic*)

Voiî storce, dragă, riul întreg, s'aflăm inelul!
Ah, cît țineam la tine și cît mă mîngîiam
Cu gîndul, că un suflet mai drag ca tine n'am!
Acum la mine-î rîndul să 'ntroenesc mustrarea
Pe capul tău! Tu însăî ai pus îndepărtarea
De stavilă 'ntre mine și tine, și țî-ai pus

De strajă necredința! Ridică fruntea sus
 De mai cutezi! Ridic-o: Umblat-am eu ca hoții,
 Orî tu? De fac vr'o faptă, o fac de-o văd cu toții
 Și toți mă știu! Tu însă—pe-ascuns!

SACONTALA

Nici sfinte legi,

Nici drepturi nu cunoașteți, nimic, voi sarbezî regi!
 Poporul vi se 'nchină, și el vă dă dreptate,
 Ear voi, orbiți, vă credeți trup fără de păcate—
 De n'ați fi voi puternici, și dac'ar fi deștept
 Poporul, să vă spună ce crede el pe drept,
 Voi ați vedea că 'n urmă cenușă vă rămîne:
 Ierî slavă, azi părere, prostie însă mine,
 Aceasta-î munca voastră

Tu rîzi, că ți-e ușor!

Haî mamă, haî acasă! De ce mai stăm? Mi-e dor
 De codrii, de căscioara pe țarmurile văii,
 Acolo unde vecinic departe ne sunt răii;
 Acolo, unde-î totul creat să-l înțelegi
 Și cerul ne scutește de fiare și de regi!

REGELE

Ești liberă, poți merge. Să-ți pară însă bine,
 Că scapi fără pedeapsă. Căci moarte se cuvine
 Tot omului, ce caută pe rege-a-l cleveti.

SACONTALA (se opresce)

Orî azi, orî mîine, moartea tot una e. De-o zi
 Nu-mî pasă! Uite, rege, mi-e gol de haină peptul
 Tu l-ai rănit odată; străpunge-l, căci ai dreptul!
 Din mîna ta, ca moartea nimic nu poți să-mî dai
 Mai bun! Tu mi-ai promis-o! Aleargă, de ce stai?

Dă-mi moartea, ca o milă, să scap de suferit,
 Orî dă-mi-o ca pedeapsă, că prea mult te-am iubit,
 Mi-o dă, ca datorie de împrumut, pe care
 Am s'o plătesc. Orî dă-mi-o ca jertfă de 'mpăcare
 Cu zeii cei puternici, scirbiți de fapta mea —
 Impacă-te cu tine, și conștiința rea
 Impăca-ți-o prin moartea acestui trup ce poartă
 Un suflet mort! Ah, gândul să mor, să fiu eū moartă!
 O, fie-ți, rege, milă, și întoarce-mă 'n pămînt
 Și moartea mea să-ți fie etern binecuvînt!

(Regele vine de pe tron, vea să o prindă de mînd)

REGELE

Sacontala!

(Gautami strînge cu brațul drept pe Sacontala, cu stînga împinge pe rege)

GAUTAMI

Ferî, cîne! In mîna ta e lațul,
 Ca s'o sugrumî! Pe dînsa n'ai dreptul să puî brațul!
 Nevrednic ești de-atîta! Mai ai ceva să-î cerî?
 Ferî, monstru fără fire și suflet! fiară, ferî;
 Ajungă-te răsplata durerii ei nebune,
 Și țipătul ei jalnic ca blestem să răsune
 Urechii tale vecînic! S'o vezi în vis mereū!

SACONTALA

Nu mamă, eū nu-l blestem! Să-l erte Dumnezeu!

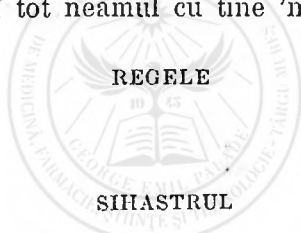
GAUTAMI

Tu nu! Dar ce m'oprește să nu fac eū aceasta?
 Tu, care-ți dai peririi și-ți necinstești nevasta
 Pentr'un inel, tu care minciuna ți-o alegi
 De haină, tu acela ce singur îți faci legi

Și sculpi pe toată Veda și joc îți bați de lume,
 Tu rege după haïna ce-o porți, și după nume,
 Dar sclav în gând și 'n faptă, mișel întunecat —
 Tu, tu trăind în lacrămă, să mori un blestemat!
 De-acum nici o femeie să nu te mai iubească,
 Nici un copil din tine în veci să nu se nască,
 Să nu te-asculte nimeni, s'alergă necunoscut,
 În veci purtînd cu tine întregul tău avut,
 Să simți nefericirea spre crime cum te trage,
 Și 'n veci să nu se afle vr'un preot să să roage
 La Indra pentru tine! Zăcînd se vestejești,
 Să pieri văzînd cu ochii și ars să te topești
 De boale, cu trup schilav, cu ochii supti, cu graiul
 Uscat și stîns, pe lume mișel cerșindu-ți traiul,
 Să mori mișel, sub garduri, neplîns de nici un cînt,
 Și să-ți îngropi tot neamul cu tine 'ntr'un mormînt!

Inchideți-o!

Stăi, rege! Puî crimă peste crime!

SACONTALA (*regelui*)

Vai lasă-mi-o, ai milă, că numai am pe nime!

GAUTAMI (*se lasă să o lege paznicii*)

O, las, drăguța mamiî, să facă tot ce vrea!
 Rămîi cu bine!

SACONTALA

Mamă!

REGELE (*către paznicii*)

Ești acum cu ea !

SIHASTRUL (*către rege*)

Ne-am împlinit solia, ne știm și judecata,
Putem pleca.

(*Dinșii pleacă ; Sacontala vreu să iasă cu el*)

UN SIHASTRU (*o împinge îndărăt*)

Tu, unde ?

SACONTALA

Eă, unde ? Eă la tata.

SIHASTRUL (*serunt*)

Tu stăi ! Tu ești nevasta acestui om ! Nu-ți cei
Dreptatea ? Stăi femeie ! La tată-tău ce vrei ?
El nu te mai primește.

SACONTALA

Niei el ! O, biata mamă !
Nu mă primește nimeni și nimeni nu mă chăamă,
M'alungă toți ! Și milă n'am cui să cer ! Și cui
Să mă mai plîng —

SIHASTRUL (*arătînd spre rege*)

Bărbatul ! Tu plînge-i-te lui !

(*Sihastrii es, Sacontala ese 'n urmă, ținîndu-se de perete*)

SACONTALA

Eă singură pe lume, pierdută și pustie —
Pămîntule, ai milă și 'nghite-mă de vie!

(Esc; Regele trist s'aruncă pe tron)

REGELE

Se duce! Ea se duce! De veci acum s'a dus!
Un soare-al primăverei apus! --

VATAIANA

Toate-aă apus!
Regina, mama voastră, așteaptă după tine,
E 'n sală. Și cu dînsa Vasumati.

REGELE

E bine.
Eă plec, acum sunt liber.

PAZNICUL *(intrînd în sală)*

Sacontala —

REGELE *(tresărînd)*

Ea iară!

Ei, ce?

PAZNICUL

E moartă —

REGELE *(îșînd)*

Moartă?

PAZNICUL

E moartă 'n prag afară !

REGELE

E moartă !

VATAIANA

Las' să fie!

(Regele aleargă să țasă, Vataiana îl prinde de mână)

REGELE

Sacontala — ce vreî?

VATAIANA

Vasumati...

REGELE

Dă-mi pace !

VATAIANA

Și mamă-ta —

REGELE

Și ce-î?

E moartă 'n prag afară --

VATAIANA

E moartă, se 'nțelege.

Și chiar fiindcă-ți moartă, ești liber, liber rege!

(Regele se smulge; pune mina la frunte)

REGELE

Eă liber? Am zis asta? Oră tu, oră eă mințesc!

(Furtunatic, dă spre ăse, strigind)

Eă, liber? Doamne, Doamne! Și simț că 'nebunesc!

ACTUL VI.

(Pe drum se văd venind: un pescar și două fete)

PESCARUL

Ce vrei? De-atita vreme eu n'am spus nimăruī,
Ș'acum să-mi umble gura?

PRIAMVADA

Nici asta nu ne-o spui?
Și noi ți-am spus pe cale de ce-am știut de toate.

PESCARUL

Da, voi. La voi e alta.

ANUSUIA

Știi mare lucru, poate?

PESCARUL

Știu eu ce știu. Dar uite, stați locului în drum,
Nu-mi văd de trebî. În urmă știți ce? Țineți de-acum
Aminte, că tăcerea e cea mai scumpă haînă.
La curți pe miș de oameni îi birui cu o taină!
Să ne vedem cu bine, drăguțe, și s'avem
Noroc! *(pleacă în dreapta)*

Să umbli 'n pace!

PRIAMVADA

Eu nu știu cum mă tem
De lumea din orașe! Auzi ce-a spus? Nu-mi vine
Să cred.

ANUSUIA

De-î obiceiul așa, mă'ntorc mai bine
Din drum! Cum e și asta? De loc să nu vorbim?

PRIAMVADA

Ne-a spus și tata Canva, cînd am plecat, să fim
Cuminți și bucuria să nu ne prea îndemne
La vorbă multă. Lucru domnesc, să taci!

ANUSUIA

Pesemne!

(Văd o amră înflorită)

O, cât sunt de frumoase! Haï, rupem flori de-aici!
Și să 'mpletim cunune —

PRIAMVADA

Da, tocmaï, bine zici.

(Culeg amîndouă flori)

Cît trebuie să fie de mîndră, ca mireasă
Pe tron, iubita noastră Sacontala! De-acasă
Venind pe drum, într'una tot asta m'am gîndit!
Mî-e dor s'o văd —

ANUSUIA

Ce sgomot!... Un om înlănțuit!

(Apare pescarul, după ce slujbași regești)

PESCARUL

Imî spargeți capul —

SLUJBAȘUL

Spune, de unde ai inelul?

PESCARUL

Nu l'am furat! Dă-mî pace!

UN SLUJBAȘ

A prins obraz, mișelul!

Spui, nu? *(îl bate)*

PESCARUL

Vă spun pe cinste —

UNUL

Auzi, pe cinstea lui!

Nu ești cumva tu prieten cu regele? Nu spui?

De unde ai inelul? Tu l-ai furat, de unde?

Ei, las, pe mine!

PESCARUL

Doamne! Mă schilăviți!

SLUJBAȘUL

Răspunde!

PESCARUL

Nu l'am furat, Șușaca! Eū sunt un biet pescar,
Prind peștele cu mreaja și undița —

SLUJBAȘUL

Ei, dar!

Să știi tu, că minciuna și plînsul nu te scapă,
Cînstițele, sunt temniți destule să te 'ncapă

PESCARUL

In Gange —

SLUJBAȘUL

Taci din gură! Că-ți pun o mină 'n păr,
Te pleșuvesc de-a una! *(II bate)*

PESCARUL

Eū spun ce-ī adevār,
De ce mă baḑi? In Gange am prins zilele-aceste
Un rohita; ŝi 'ntr'insul inelul —

SLUJBAŞUL

O poveste!

(Un slujbaş miroase inelul, ŝi-l trece altuia)

ALT SLUJBAŞ

Miroase-l! După miros el pare c'ar fi stat
In rohita.

SLUJBAŞUL

Aşteaptă, tu gureş blestemat!
A mers la rege vr'unul?

ALT SLUJBAŞ

A mers.

PESCARUL *(plîngînd)*

Aşa năpaste!

SLUJBAŞUL

Ei, par'că mă mănîncă, să-ŝi rup cîte-va coaste! .

ALT SLUJBAŞ

Şi eū să-ŝi frîng grumajii.

PESCARUL *(îndărătnicit de bătăi)*

Haī, frînge-mi-ī!

SLUJBAȘUL

Cum, cum ?

Ai grije, că-ți dau una, de-ți sboară capul scrum!

PESCARUL

Tu ai să vezi în urmă, că sufer nedreptate.

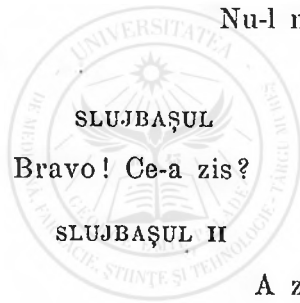
SLUJBAȘUL

In urmă! Cine știe ce-î urma —

SLUJBAȘUL II (*venind în fuga mare*)

Nu-l mai bate.

Am fost la rege.

SLUJBAȘUL

Bravo! Ce-a zis?

SLUJBAȘUL II

A zis să-î dați —

SLUJBAȘUL

Trei-zeci de palme? Bine! Pe el, și mi-l umflați!

(*Îi și umflă pescarului spetele*)

SLUJBAȘUL II

Nu, Raja, să-î dați pace!

SLUJBAȘUL (*mirat*)

Cum pace? E poruncă?

SLUJBAȘUL II

Desleagă-l!

SUJBAȘUL

Ce? De lanțuri? Cum naiba! Nu-l aruncă
In temniță? N'am voe să-î scarpin ceafa?

SLUJBAȘUL II

Nu! —

Cînd a văzut inelul, mî-a zis: «Pe loc te du
Și lasă 'n pace omul! Nu minte, dați-î pace!»

(Către pescar)

Și ți-a trimis o pungă de bani.

SLUJBAȘUL I

De bani? eî, drace!

Cînd vreaî să descurcî lumea, mai tare o incurcî!
Dar asta știî ce 'nseamnă? că tai pe-un om din furcî
Și-l faci apoî ministru.

PESCARUL

Nu te 'năcri, firtate!

Eî, haideți, că vă cumpăr pe baniî jumătate
Ce vreți! Îî bem!

SLUJBAȘUL I

Haî, hura! Vezi, asta o ghicești!
Dă-mî mîna frățioare! Știam eî, că tu ești
Om drept și cum se cade. Glumeam numai cu tine.

(Se prînd eu toți de după cap și es)

PRIAMVADA

Văzut-aî Anusuaia?

ANUSUIA

Sărmanul om, el vine

De-acasă, ca să-l bată slujbașii din oraș —
O, uite tu minunca! Nu vezi ce drăgălaș
E înflorită amra? Ce floare, ce lumină!
Haid ne suim pe creangă! Culegem poala plină
De flori ș'apoï le ducem lui Cama. Dragă vreï?

PRIAMVADA

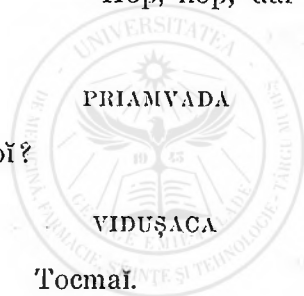
Cum nu? Ba chiar e bine.

(Se sue amindouă in pom. Vine Vidușaca)

VIDUȘACA *(către fete)*

Hop, hop, dar asta ce-ï?
Ați nebunit?

Noï?

Tocmai.

PRIAMVADA

De ce? Culegem doară —

VIDUȘACA

Dar' las' și nu culege! Fii bună și scoboară!
Așa! Mai ție, ție —

(Fetele scoboară)

Nu știți, că nu-ï iertat?

PRIAMVADA

Noï n'am știut, ne iartă.

VIDUȘACA (*pentru sine*)

Sunt capre de la sat.
Ei bată-mă norocul, sunt fete frumoșele;
S'ar prinde 'n joc de-a dragul și regele cu ele.

(*Tare*)

Voi ce cătați la curte ?

ANUSUIA (*Către Priamvada, speriată*)

Zi tu, că eu mă tem.

PRIAMVADA

Noi am venit din codru cu dorul să vedem
Pe doamna, pe regina Sacontala —

VIDUAȘCA (*miriind*)

Ce încă ?

PRIAMVADA

Nimic.

VIDUAȘCA (*privind-o dintr'o parte*)

D-ar fi urită, i-ași da acum o brîncă!

PRIAMVADA

Ni-e prietenă regina și ea ne are dragi.
Părechia noastră —

VIDUAȘCA (*ironic*)

Toemai! Păreche de desagi!

PRIAMVADA

Și știu că-î șade bine Sacontalei nevastă.

VIDUȘACA

Ce mamă-ți dă mincare, de ești așa de proastă?
Sacontala regină? De unde știi?

PRIAMVADA

Eă știu!
Doar a trăit în codru, și eă din codru viu.

VIDUAȘCA

Haă, cară-te, că vine Monarchul.

(O ia de spate)

PRIAMVADA

Eă vreau să-l văd!

Vine, vine!

VIDUAȘCA

Haă, du-te, că nu-ă pe-aici de tine!

(Le împinge. Ele os. Să ivește regele cu doi miniștri)

VATAIANA

Să mergem pe dincoace. Aici e răcoros.

REGELE *(obosit)*

Nu pot! Aici e umbră; să stăm aici—cad jos!
O, cât amar e 'n mine, Vataiana!

VATAIANA

Se curmă
Cu timpul ori-ce chinuri. Tu plîngi, cât plîngi și 'n urmă
Uitînd de tot, te vindecă.

REGELE

Se poate vindeca

Un rău prin rău? Tu însuși ce-ai zice de-ași uita?
Cînd faci un rău, cunoaște-l și rău făcut rămîie,
De-l uiți, tu faci o faptă mai rea ca cea dîntîie.
Nu zici așa?

VATAIANA

Se poate. Dar este caz și caz.

Azi, uite, ești o umbră de om. Al tău obraz
E 'ntocmai ca aceluî ce stă pe prag de moarte.
Ești slab de cazî pe drumurî! Tot alții să te poarte!
Rostești cuvinte sterpe și fără de 'nțeles,
Incît se miră lumea de vorbele ce-ți es
Din gură. Faci de-a'ntorsul, te 'nveți cu alte datinî,
'Ș'ai prins în cele sfinte de-o vreme să te clatinî.

REGELE

Eû ?

VATAIANA

Tu! Și uiți de țară și nu faci judecări
Și fugi de popî! Te chiamă poporul să te-arări
La jertfe și la jocuri—tu nu ești nicăirea.
Și mintea ta-î slăbită, și țî-e slăbită firea
Și une-orî te prinde extasul într'atî
Că 'n tremur tu orî-cărei femeî îi sarî în gî;
O rogî și plîngî, te sbucîumî, te sbași și-î cerî iertare.
Orî-ce femee, rege, Sacontala îți pare.
Ba cîte-odată zioa tu și mai mult te pierzi,
Faci semne, strigî pe nume și dornic o desmierzi
Și strîngî în brațe vîntul, cređînd că-î lîngă tine
Sacontala. Și 'n urmă, cînd firea îți revine,

Ești negru de-oboseală, te-arunci pe tron și plîngi
Și pe genunchi pui capul și strîns pe tîmple strîngi
Cu mîinile-amîndouă —

(Regelul i se face rău)

Să ne plimbăm, stăpîne.

REGELE

Tu vrei să-mi speli rușinea. Dar crima? Ea rămîne!

(Scoate inelul și-l sărută. Vorbind cu inelul)

O, tu ești vinovatul, acel ce 'nvinuești,
Tu-mi faci amară viața ș'atît de drag îmi ești!
De-ar fi venit ca martor să jure lumea toată,
Convins eram în suflet, că ea-î nevinovată.
Dar eu am pus inelul să judece 'ntre noi —

(Cu dispreț, scrișnînd către Vidușaca și Vataiana)

Am făptuit o crimă orbit de voi! De voi!
Da, voi ați omorît-o!

VATAIANA

Credeam, că-î o femeie,
Pe care vreaș sihastrii cu sila să ți-o dea
Soție — ziceai însuși așa!

REGELE *(către Vidușaca)*

Tu ai știut!

VIDUȘACA

De unde?

REGELE

Ah, de unde! din codru.

VIDUȘACA

Am crezut,
Că-î glumă. Ai zis rege: «Alt lucru mă reține —
Sacontala-î poveste scornită pentru mine
Să-mî pierd eu dînsa timpul!»

REGELE

Atuncî sunt eu mișel,
Eu singur!

(Vine un servitor cu o serisoare)

Ce-î aicea ?

SERVITORUL

Ministru —

REGELE

Ce-î cu el?

SERVITORUL

Ar vrea răspuns. S'audă, ce ziceți.

VATAIANA

(Impingînd pe servitor îndărăt, îi ia repede serisoarea și o ascunde în sîn)

Să n'audă!

S'aștepte, să nu'mbrace cămașa cînd e udă.

REGELE

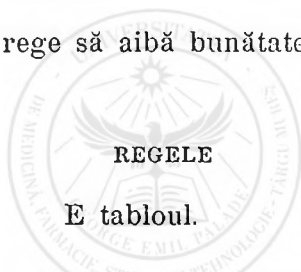
Aș merge 'n lumea toată s'o aflu, de-ar trăi,
La marginile lumii, și ori și unde-ar fi!
Sărmana! Cît de blindă era, și cît de bună!
Ș'avea de spus atâtea, și n'a voit să-mî spună.

Cînd i-a strigat braminul, privind în ochii ei
 Cei tulburî; «Stai femeie! La tatăl tău ce vrei?»
 Ea s'a întors spre mine ș'a mai privit odată
 În fața mea și 'n urmă a stat ca fulgerată,
 Apoi plecîndu-și capul s'a dus încetîșor.
 Ș'am fost eu, ticălosul, așa cutezător
 Să-î mai privesc în urmă cu zîmbet! Mi-e rușine!
 De ce n'am mers, nebunul, s'o chem atunci la mine,
 S'o împac, să-î spun că alții mă 'ndeamnă s'o alung!..
 Și eu trăesc! Ce bine, ce vreaū să mai ajung?

(Ciaturica aduce un tablou)

CIATURICA

Măritul nostru rege să aibă bunătate
 Să-l vadă—

VIDUȘACA *(rîzînd u par'le)*

Comedii colorate!

REGELE

Sacontala! E dînsa! obrajii ei rotunzi
 Roșesc acum, ea-și pleacă statura ei înaltă,
 Mă vede! Ea tresare și plinul pîept îi saltă
 De-un dulce neastîmpăr! Vezî ochii ei frumoși,
 Se 'ntorc acum de mine și cată sperioși
 Incolo! Drăgălașul ei păr căzînd pe spate,
 Ea 'ntinde mîna mică să-l prindă, și nu poate!
 Ce? N'ai mișcat din buze? Te-am prins! Vreaî să zîm-
 [bești,

Ce gingaș ai tu statul și ce subțire ești!
Tu rîzi?

VIDUȘACA

E foarte bine.

REGELE (*supărat*)

Că rîde?

VIDUȘACA

Nu, pictura.

REGELE

Cu arta poți ajunge, dar nu întreci natura.
Tot chipul e asemîni Sacontalei, dar nu-î,
Nu-î ea! Originalul ș'acest portret al lui
S'aseamănă 'ntr'atîta, ca 'n zilele de vară
Lumina cea din peșteri cu cea de dinafară.

VIDUȘACA

Eū vād aici măi multe femeî, și marî și micî.
Dar care e și unde-î Sacontala?

REGELE (*arătînd*)

Aici.

Nu vezi, a eî statură e mult deosebită.
Privește-o! Dînsa pare puțin măi ostenită,
Îi cad brațele moarte, și brîul eî puțin
E deslegat, iar ochiî îi ard ca beî de vin.
Din plete, despletite pe umerî, trandafirul
Îi cade, vezi? Pe față i se prelinge șirul
De lacrimi zîmbitoare —

Ciaturica! Tu faci
 Pe draga mea să plîngă? Cu mine s'o împaci
 Nu s'o învrăjbești! Hai adu văpseaua și penelul —
 Pe gingașul ei degot eă vreaă să văd inelul,
 Apoi să-î ștergî plînsorea din ochi! O, nu, nu vreă
 S'o văd plîngînd! Mă doare, că plînsul ei sunt eă!
 Ea plînge pentru mine! Și nu se potrivește
 Momentul! O, și 'n urmă atît de mult lipsește
 Din ce-aș voi să fie în chip! Nicî riul nu-i!

VATAIANA

Adauge artista, tu n'ai de cât să-î spuî.

REGELE

Ciuturica, la dreapta întins și alb, ca brîul
 Nevestelor, s'aruncă în larg-a-î matcă riul,
 Pe-a căruî țărături nalte flamingii 'namorați
 Se chiamă și se joacă, iar norii 'ntunecați
 Tivesc cu negru culmea. La stînga e tufișul.
 Un arbor vechiă ca lumea se înalță cu frunzișul
 Cel plin de întuneric, ca un colos rotund,
 Mai sus de cît acele coline, care 'n fund
 Răsar în haînă verde și pier în largul zării.
 E liniște pe cîmpuri, ș'albastru îndepărtării
 E plin de soare palid, eșit de subt un nor.
 În fund e Himalaia; culmi largi, pe fruntea lor
 Cu iarna, și la mijloc cu toamna, și cu vara
 La poala lor, ș'acolo pasc turme de ciamara.
 Și 'n umbra neclintită a arborelui vechiă
 Staă rumegînd a lene vr'o două trei perechi
 De antelope negre, iar femeiușca vine
 Incet și-și freacă fruntea de cornul ce i-l ține
 Spre frunte bărbătușul.

VIDUȘACA

Frumos e tot ce-ai spus.
 Dar eă sunt de părere, că altceva-î de pus
 In chip. Niște sihastri bătrini și drepti de spate
 Ca mine-acum. *(Se face ghebos)*

REGELE

Ah, uite, și florile's uitate!
 Ea trebuie să aibă un crin aici la piept,
 Ș'un nufăr la ureche. Și brațul ei cel drept
 E prea întins —

VIDUȘACA

Nu-mă pasă! Dar eă mir de una.
 Sacontala-și ascunde obrazul alb ca luna
 Sub vîrfurile roșii a degetelor ei —
 Se teme? I-e rușine de noi? Orî alta ce-î?
 A, vād acum! Pe buze obraznica albină,
 Ascunsă ca 'ntr'o floare de lotos, care-î plină
 De pulbereă cea dulce! Aha, te-am prins acu!
(Ciaturica picacă spre palat)

REGELE

Alung'o!

VIDUȘACA

Nu m'ascultă.

REGELE *(cătire albină)*

De ce te-apropii tu
 De florile din codru? Crezi bună lumea toată?

Tu-ți pregătești durerea de-a plînge alungată!
 Fugi, fugi, albino! Uite, iubita-ți tremurînd
 Stă singură 'ntr'o floare ș'asteaptă pînă cînd
 I se re'ntoarce soțul. Ea nu-și găsește pace,
 Nicî mierea fără tine n'o gustă, că nu-î place!
 N'ascuți? De vei atinge și iarăși vei umbrî
 Gurița dragei mele, pe loc voiî porunci
 Ca sclavă să te închidă într'un potir de floare—
 Ce, nu te temi?

VIDUȘACA

Se teme. O vezi, că vrea să sboare!
(aparte) De supărat, sărmanul, devine furios.
 Și sbiară cîteodată, de cad de spaimă jos.
 Și stîndu-î tot aproape, în loc să-î vindec plînsul,
 Mă voiî trezi că 'n urmă turbez și eū, ca dînsul.

REGELE

Cînd eū îți dau poruncă, n'ascuți? Eū zic din nou!

VIDUȘACA

Prietine, albina nu-î vie; e 'n tabloū.

REGELE *(către Vidușaca)*

Tiranule! Pe mine mă farmecă privirea
 Albinei, că-mî rechiamă întregă fericirea
 Perdută 'n veci și moartă din leagăn, și tu-mî spuî,
 Tiranule, că dînsa nu-î vie! Știu că nu-î
 Dar lasă-mă 'n credința, că dînsa nu e moartă.

(Vine Ciaturica speriată)

CIATURICA

Voiam s'aduc penelul—

VIDUȘACA

Și ce-ai pățit ?

CIATURICA

La poartă,
Cînd intru 'n parc, apare de-odată 'n fața mea
Vasumati, regina, și cu putere 'mă îea
Paleta și penelul, ba vrea să mă și bată.

VIDUȘACA

Ș'ai prins de coadă vulpea ? Ce ?

CIATURICA

Haîna-î agățată
De-un spin mă-a fost scăparea. In loc pe cînd stetea,
Ca să-și descurce haîna, eū grabnic —

VIDUȘACA

(Face cu mîna semn de fugă și fluieră)

Scumpa mea !

REGELE

Imî pare că de-o vreme Vasumati se poartă
Prea rău, și e 'nerezută.

VIDUȘACA

A prins oala de toartă.
Tu ești de vină ! Dat-ai tu nas unei femei,
Atunci e dînsa doamnă, ear tu ești sclavul ei !

REGELE

Aș vrea s'ascund tabloul, dar în palat n'am unde.
Vidușaca —

VIDUȘACA (*tricos*)

Nu, rege, nu, nu! Eă l'aș ascunde,
Dar cît ce dă de veste Vasumati, sunt mort.
Tu știi, că pentru dînsa sunt marfă de transport.
Trimite două slujnici pe sus ca să mă iec,
Iar eă am totdeauna respect de o femeie
Măi mult de cît de zece bărbați! Sunt om pățit!

(*Intră un servitor*)

SERVITORUL

Etern cu slavă, rege, și 'n veci nebiruit!
Ministrul îți trimite să judeci o scrisoare.

REGELE (*citește*)

«Stăpînului Dușanta ne-așternem la picioare!
Iar regele să afe, că de curînd muri
Un negustor pe mare, numit Danavridi.
El n'a lăsat în urmă-î orfanî, și nici orfane;
Averea-î, socotită la multe milioane,
Va trece 'n visterie, la cas de va afla
Măritul nostru rege, că este bine-așa.»
El a avut de sigur măi mult de trei neveste,
De el îngreunată nici una nu-î?

SERVITORUL

Ba este,
Sachetaca. S'aude că ea ar fi ajuns
La împlinirea legii.

REGELE

Atunci, tu du răspuns
 Ministrului, din bunuri să i să țină partea
 Ș'acelui ce se naște legitim după moartea
 Părintelui. Dați veste întregului popor,
 Că rudele-î aū dreptul să-și ceară partea lor,
 De sînt cinstiți și oameni ne'nvinuiți de crime.
 Nu vreaū să mi se plîngă de nedreptate nime!
 Pe cei respinși de lege, pe cei tăgăduiți,
 Vreaū însu-mi eū să-î apăr! Aceste le vestiți,
 Trimite-ți strigătorii!

SERVITORUL *(ese închinîndu-se)*

Tu singur ești puterea,
 Dreptatea tu ești singur!

REGELE

O, mare e durerea
 Părintelui, să moară neplîns, fără urmași!
 Tu strîngi atîtea bunuri, și 'n urmă cui le lași?
 Acelor, ce-amărîndu-ți viața, rid de moartea
 Pe care ei ți-o chîamă! O, asta e și partea
 Averilor, pe care luptîndu-se le-aū strîns
 Strămoșii mei!

(S'aruncă pe scaun și plînge)

VIDUȘACA

Dușanta născut e pentru plîns?

REGELE

Dușanta? Cine-î dînsul, să n'aibă drept să plîngă?
 Mai mult! Să-și smulgă părul și mîinile să-și frîngă,

Să blesteme, să urle, să-și muște mîna 'n dinți!
 Strămoșii mei și moșii și morții mei părinți
 Mă blestemă 'n morminte, și țieș să mă sugrume
 Că mai cutez nemernic să mai trăiesc pe lume.
 Cu ce obraz voi merge să mă 'ntilnesc cu ei?
 Vor rîde și vor zice: «Acest om cine-î? Ce-î?»
 Și s'or feri cu toții de-un famen, de infamul
 Dușanta, care moare, cu el stîrpindu-și neamul!
 Eū, singurul din Poros, eū mor fără urmaș,
 Eū, cel din urmă rege, dar cel d'întîie laș
 In neamul nostru! —

(Vidușaca face semne de nerăbdare. E plietisit de vorbele regelui. El iese)

VATAIANA

Rege, dar slava-ți și dreptatea?
 Tu ai idei prea aspre. Știi tu ce-î lașitatea?

REGELE

Eū, eū sunt lașitatea! Eū însumi! Cine vrea
 Să vadă-o faptă lașă, să vadă fapta mea!
 Sacontala, iubita, era să fie mamă;
 Copilul lui Dușanta ș'al ei, de bună seamă
 Menit era să fie cel mai viteaz nepot
 Al vrednicului Poros!... să sting eū neamul tot!
 Un neam trăind din veacuri, un stîlp de trăinicie,
 Să-l sting eū printr'o faptă de-atîta mișelie!
 Strămoșii mei lăsat-au copiilor cuvînt,
 Să aibă 'ntîiū de toate, ca 'ntîiul lucru sfînt
 Al vieței noastre, grija de neam, ca să nu peară.
 Nu știi să 'nmulțești neamul? N'ai dragoste de țară,
 N'ai dragoste de lume, ș'o rupi cu Dumnezeu!
 Și cine-î om? Cu toții, cel bun, ca și cel rău;
 Tu arî, eū ar ca tine; eū seamăn și tu seamenî —
 Dar om atunci e omul, cînd poate face oameni!

Tot cerșetorul astăzi e 'n dreptul lui orî-cînd,
 Pe drumuri să m'arate cu degetul, zicînd :
 «Ha, eată-l veștezitul! Acesta-î omul legii!
 E rege, ca dintr'însul să ni se nască regii
 Cari vor domni în țara nepoților! Va fi
 O țară peritoare... cînd fiii ne-or peri,
 Că n'au stăpîn!» — Eū însu-mi sunt cel ce perd o țară!

VIDUȘACA *(de după culise)*

Eū sunt bramin! Dă-mi pace! Săriți că mă omoară!

REGELE

Vidușaca! —

CIATURICA

De sigur Pingalica l'a prins,
 Iar cele l'alte fete fac gluma dinadins
 Și-l bat —

REGELE

Îi iaū tabloul! Vasumati își face
 De cap, par'că-î nebună! Să n'am odată pace —
 Se vaetă, fricosul, auzi! par'că-î pierdut.

(Vine un păzitor)

PĂZITORUL

E rău!

REGELE

Ce rău? Tu tremuri.

PĂZITORUL

Un demon nevăzut
De ochii noștri, rege, a prins ș'acum sugrumă
Pe Madava!

VIDUȘACA (*șipind într'una*)

M'omoară, săriți!

REGELE (*aprinș*)

Haï, iute du-mă,
Să văd ce demon este atît de 'ncumetat,
Să intre cu puterea chîiar pînă și 'n palat —
Vidușaca, n'aîbî teamă!

VIDUȘACA (*plingător*)

A, ce mî-e bun învățul!
Mă rumpe peste mijloc în două, cum rupi bățul!
Iși bate'n gură dinții, vai cît e de urît!
Cu dreapta 'mî umflă ceafa, cu stînga-mî stă de gît.

REGELE (*către un servitor*)

Dă-mî armele!

DEMONUL (*de după ușișe*)

Dușanta, haï apără-ți amicul,
Eū am să-l fac cenușe și una cu nimicul!

REGELE

Vataiana, cu mine!

(*Regele pleacă spre palat. Se ivește Matuți*)

MATALI

Stăi rege, stăi pe loc!

REGELE

Tu, cine ești, nebune, de-ți bați de mine joc?

MATALI

Tu ești menit de Indra să fii deapururi gata,
Ca să răpuți pe demoni. Intinde dar săgeata
Spre dinșii, nu spre mine, cel care-ți sunt iubit.

REGELE (*recunoscînd pe Matali*)

Tu, Matali? Tu însuși? Să fii bine venit!

(*Se îmbrățișează. Se iveau Vidușaca, schiopătînd și văcîndu-se*)

VIDUȘACA (*către rege*)

Ei iacă! Pehlivanul era să mă omoare,
M'a strîns de gît odată, cît și acum mă doare,
Și tu-l primești cu zîmbet —

MATALI (*către rege*)

Știam durerea ta,
Și ca să-ți cerc puterea și dorul de-a lupta,
Am prins pe păcătosul de colea, ca să țipe.
Credeam să că veți sta pacînic. Dar tu în doue clipe
Ai fost întreg sub arme. Așa ții focul treaz,
Punînd pe dînsul lemne, ear pe-un bărbat viteaz
Atunci îl faci răsboinic, cînd i-ai trezit mînia.

REGELE

Ai înțeleaptă vorbă.

MATALI

Ș'acum să-mi dau solia.
Tu știi pe cei din Danu, sunt demoni uriași.
E greu cu acești demoni la luptă să te lași.
Iar Indra, împăratul văzduhurilor toate
De geaba s'osteneste să-î birue. Nu poate.
Acum e gata Indra de cel mai lung răsboi
Ce l-a purtat vreodată. Pe cei mai bravi eroi
Îi pune'n front. Tu sta-vei așa, încît pe toate
Șireagurile oastei le vei avea la spate,
Ș'un singur șir la stînga, pe cel dîntie șir.
Acesta este felul ce-l vrea Divespetir.

DUȘANTA

De ce nu-î vrednic Indra, Dușanta-î vrednic oare?

MATALI

Nici soarele nu poate, cu toate că e soare,
S'alunge noaptea. Dînsul se culcă desperat,
Atunci răsare luna, și vezi cum s'a'mprăștiat
Intregul întuneric!

DUȘANTA

Putem pleca! (*tui Vidușaca*) Tu spune
Ministrului, ca dînsul prin legi și fapte bune
Să-mi ție locul.

VIDUȘACA

Bine. Să-l caut, că-î ascuns —
Dar aş fi vrut ca dînsul pe tron să fi ajuns
Făr de-a mai fi nevoie să rabd bătăi din darul
Luî Matali!

MATALI

Dușanta, plecăm! Ne-așteaptă carul!

ACTUL VII.

(Matali și Dușanta în car trecînd peste nori)

DUȘANTA

Nu m'așteptam la asta, și chiar într'acest fel!

MATALI

Voï amîndoi vă plîngeți. De prea mult tu și el
De prea puțin.

DUȘANTA

Firește! I-am dat ajutorare
Puțină, dar favorul e mult —

MATALI

Iar lui îi pare
Că i-ai făcut mult bine, și-î ceri puțin favor.

DUȘANTA

M'a ridicat deasupra întregului popor
Al cerului cu norii, m'a pus pe tron de-a dreapta.
O, nu mi-a fost de sigur atît de mare fapta,
Incît să șed eū, omul, pe tronul unui Zeū.

MATALI

Ba și mai mult! Lui Indra îi fac atîta rău
Acești sălbatici demoni. Puterilor danave
Erau să se supue văzduhurile sclave
De două ori, căci Siva se svîrcolea 'n zadar.
L'au detronat. Odată pe demoni Avatar
I-a spintecat cu colții, ș'acum a doua dată
Tu i-ai zdrobit cu brațul. Nu meriți tu răsplată?
Privește! Mii de genii, cu ochi de foc. în jur —
Din pomul sfînt al vieții iaū purpură și-azur
In care-și scaldă trupul eternele virgine,
Pe purpura aceasta scriū fapta ta, pe tine
Te cîntă 'n versuri.

DUȘANTA

Spune-mi, ce drum s'apuc?

MATALI

Pe-aceste căi din dreapta, căci dînosele ne duc

La cea dîntiî podoabă a cerului, la rîul
 Cu triplu curs. În urmă cîrmim la stînga frîul
 Și mergem în direcția aceluî vînt ușor
 Pe-a căruî aripî sue la cer și se scobor
 Din cer toți Zcii.

DUȘANTA

Spune-mî, acum străbatem norii?

MATALI

De unde știi?

DUȘANTA

Din roate și caî. Sforăitorii
 S'aruncă 'n mers orbește, din coamă-le cad stropî
 De ploae, carul saltă pe culmî și cade 'n gropî,
 Pîraie reci împroașcă mai sus ca noi din groapă
 Iar roțile grăbite dau sunet ca prin apă.

MATALI

Și vezi pămîntul?

DUȘANTA

Unde? Departe colo 'n fund?
 Ah, uite, el se pare un negru glob —

Rotund!

Cea mai adîncă vale și culmea cea mai 'naltă
 S'amestecă, pîrîndu-ți crescute dintr'olaltă,
 Și susul tot cu josul sunt una și fac șes!
 Iar rîurile 'n zare ca niște fire es
 De tort albit și luciî—orî ochii mă înșală!
 Și codriî par întocmai ca pete de cerneală

Pe ceva sur! Și iată! Pământu 'n goană pus
 Ca fulgerul se 'nalță mai sus și tot mai sus
 Și aleargă 'n cerc, s'afundă și printre stele pîere,
 Ca asvîrlit în spațiu d'o veșnică putere —
 Iar la Apus văd Marea! O Mare 'n Răsărit
 Și'n mijloc văd un munte...

MATALI

Hemacuta numit.

Acolo, sus pe culme, trăese nemuritorii
 Născuți din Brama, Zioa și Noaptea și toți Sorii
 Ceî doîsprezece.

DUȘANTA

Locul acela, cît aș vrea

Să-l văd!

MATALI

Acolo mergem. Să fii cu toată grija,
 Căci astăzi te apropii de fii lui Marija.
 Tu vei vedea în codru pe-un logi luminat:
 De-un milion de veacuri el șade nemișcat,
 Cu fruntea încrețită, cu ochii țintă 'n soare,
 Un brîu de piei de șarpe avînd ca 'ncingătoare,
 Iar barba lui ajunge tîrită pe pămînt,
 Și 'n palme-î crește iarba, iar membrele lui sunt
 De ederă cuprinse, și minele-î sunt crunte
 De ghimpî ce-î cresc pe brațe! Și-î crește muschiu pe
 [frunte
 Și muschiu pe-obraz, căci anii lui nu e chip să-î numeri,
 Și pasările cuîburî își fac la el pe umeri!

DUȘANTA

Așa-î de sfînt?

MATALI

Da, rege. Ş'aici acum m'opresc.
Tu stăi, eū merg la Zeii cei mari, să te vestesc.

(Duşanta se plimbă. Aude sgomot in dreapta. El ascultă)

UN GLAS

Astîmpără-te, lasă-l! N'ai pace nicăiri!

DUŞANTA

Cum? Sunt ş'aici fiinţe cu volnice porniri?
Aud o dojenire—

Ce văd, al cui e oare?

Un copilaş! Şi uite, cum trage de picioare
Pe-un pui de leu! Il prinde de coamă, sgîlţînd!
Şi cele două fete, care-l păzesc, îl prind
Şi-l iaū acum de-o parte! Prea rău îl cresc părinţii!

COPILUL

Stăi, stăi! Deschide gura, că vreaū să-ţi număr dinţii!

SERVITOAREA

Dă-î pace, las, că-l doare! Şi'n joc tu eşti turbat—

DUŞANTA

O, poţi să te ţii mîndru de-aşa frumos băiat!
Drăguţ ce e! Şi doamne, eū, eū numai n'am parte!

O SERVITOARE *(cătreg alla)*

Nu poţi cu el! E straşnic, să-l duci orbiş la moarte!
N'auzi, Servademana? Cu tine nu-î de dus—

Acel ce ți-a pus nume, bun nume ți-a mai pus!
De va veni leoaica, te rupe tot!

COPILUL

Așteaptă

La puiū am mîna stîngă, la mamă mîna dreaptă;
Eū nu mă tem!

DUȘANTA

Chîar ochii îți spun, că nu-î fricos.

SERVITOAREA

De lași în pace leul, îți dau ceva frumos.

COPILUL

Ce? Dă-mi întîiu!

DUȘANTA

Se poate? Chiar mîna îl arată,
Că el are să fie viteaz bărbat odată.
Îi văd gropită palma.

SERVITOAREA

Îți dau de veî fi bun!

Eū am o jucărie frumoasă, un păun,
Și vreaū să ți-l dau ție, de staî frumos.

COPILUL

Acasă?

Și sboară?

SERVITOAREA

Cum nu, zboară! Să-l vezi cum e! Dar lasă
De coamă puiul, vino! Doar și el e copil,
Și-l doare.

COPILUL

Dar păunul de acasă dai-mi-l?

DUȘANTA (*apropiindu-se*)

O, câtă bucurie simțește un părinte! ...
Să-ți ieși în brațe fiul, de-obrazul lui ferbinte
Tu să-ți lipești obrazul! Să-l joci de pe genunchi
Pe mîni ș'apoși pe umeri! Să-l strîngi cap'un mînunchi
De florî, și el să-ți poarte mînuța cum îi vine
Prin păr, să te lovească! Și, de-l ridicî cît tine,
Cum e pe piciorușe de colbul străzii plin,
Să simți pulberea caldă că-ți lunecă prin sîn!

SERVITOAREA

Ei, las, tu! Ți-e rău capul, dar îi găsesc eu cuiul --

(*Către Dușanta*)

Te rog, străine, vino, să-î scapi din mîna puiul!

DUȘANTA (*către copil*)

De ce nu-l lași în pace? Tu ești copil frumos
Și bun, și vezi că puiul e mic și e fricos,
Sărmanul—vezi cum plînge! Copii bunî se poartă
Mai bine!

SERVITOAREA

Cîteodată mă vreaî mai bine moartă!

Dar e isteț la vorbă și foc de priceput,
Că nu-î fiu de sihastru.

DUȘANTA

Am zis, cînd l'am văzut,
Că trebuie să fie născut dintr'un neam mare.

SERVITOAREA

Și cît de bine-î semenî! Tot, tot—e de mirare! —
La ochi, la nas, la frunte, e chipul tău întreg —
Cum nu i te știu rudă, n'am cap să înțeleg
De unde-î semenî? Tocmai pe tocmai, ca un tată!
Ș'am stat și mai 'nainte cu ochii mari, mirată,
Cînd l'ai chemat! Pe dînsul nu poți să-l amăgești,
De nimeni el n'ascultă, și tu, străin cum ești. . .

DUȘANTA

El nu-î fiu de sihastru, zică tu, al cui e dară?

SERVITOAREA

Nepot e de-al lui Poros. Nu-ți pare?

DUȘANTA

Cum să-mi pară!
Eu știu că-î obiceiul orî-cărora dintre prinți
Să stee dimpreună cu frați și cu părinți
In naltele palaturî de marmură cioplită.
Abia, cînd a lor mîna de vremi e ostenită,
Ei își găsesse prin codrii sihastrilor asil.
Aici trăesc sihastri, cum văd, ș'acest copil

Nu e născut din rege, dar nici un rege nu e
Sihastru 'n acest codru.

O SERVITOARE

Așteaptă, să-ți mai spue!

ALTĂ SERVITOARE

Copilul are mamă — îți spun numai cît știu—
Pe ruda uncî nimfe.

DUȘANTA

Și tată-său? E viu?

SERVITOAREA

E viu, știu eu! E rege, cinstit ș'acum de-o lume,
Dar mie mi-e rușine să-î zic măcar pe nume!
Nu-î om cinstit acela, cuî nu i-a fost cu greū
Să-și lapede nevasta!

DUȘANTA (*aparte*)

Ș'acelaș om sunt eu!
El are dar pe-o rudă a nimfelor de mamă,
Și cum o chiamă 'n codru?

SERVITOAREA

Sacontala o chiamă.

DUȘANTA (*aparte*)

Sacontala! E dînsa, e oare draga mea!
Orî alta, care poartă un nume ca și ea?

O, vorba asta, asta, așa tirană-mî pare
Ca 'ntr'un pustiū al țării vedenia 'nșălătoare
A cerbului, cînd fuge de sete abătut
Spre-o apă care nu e, căci numai s'a părut! —
O, par'că mă străbate lumina 'ncet cu 'ncetul!

SERVITOAREA (*către copil*)

Tu azi a patra oară nu-ți afli amulețul.

DUȘANTA

E colo jos!

(*El se pleacă să-l ridice*)

SERVITOAREA

Vaî, lasă-l! Să nu-l atingi!

(*Mîrată uitîndu-se la rege*)

Acu
Noî, rege, te cunoaștem și știm cine ești tu!
Vrăjit e amulețul copilului —

DUȘANTA

Se zice....

SERVITOAREA

Nu, rege. Nicî-odată nu poate să-l ridice
Alt suflet, numai tatăl copilului.

DUȘANTA

Decî tata lui, de sigur?

Eū sînt

SERVITOAREA

Tu zici acest cuvînt!

(Dușanta Ța 'n brașe copilul)

DUȘANTA

Al tatei ești! Vlăstare din suflete regești!

COPILUL

Dușanta-mă este tată, și tu Dușanta ești?
Că-î mort de mult Dușanta!

DUȘANTA

Nu sunt cel mort; sunt viu!

COPILUL

Ai alungat pe mama din casa ta!

DUȘANTA *(mișcat)*

Și fiul

Acestei mame-alungă pe tatăl-său!

(Dintre arbori ese Sacontala. Dușanta o zărește)

Ah ea!

Ajută-mă, tu Indra! Dă-mi ochi, s'o pot vedea!
Eă o cunosc din umblet. Sunt ochii ei, și gura
Ș'obrazul ei! Și pteptul și briul! Și făptura
Sacontalei! Ea plînge și părul despletit
Ii umple slabii umeri!

SACONTALA *(către copil)*

Tu ear te-ai pribegit
Odor și dor al mamei! De ce nu stai cu mine?

COPILUL

Mă joc pe-aici cu leul.

SACONTALA

Și știi tu, că nu-î bine!
De mama nu ți-e milă, că fugi ș'o lași mereu
Tot singură! Tu doară ești singurul al meu!

(Se pleacă și-l sărută)

Ești mic, și tu n'ai tată —

COPILUL

(arătînd spre rege)

El zice că mi-e tată!

(Sacontala face un pas îndărăt. Regele se apropie)

DUȘANTA

Sacontala!

SACONTALA *(aparte)*

Dușanta! e tot ca altă dată!

DUȘANTA

Tu plîngi, iubito, tremurî? O iartă-mă! Tu tacî?
Eû viû să-ți cer ertare și nu vrei să te 'mpaci?

(Sacontala s'aruncă 'n brașele lui și plînge cu hohot)

Prea rău am fost cu tine, perdut din calea dreaptă,
Dar am plătit, iubito, prea scump această faptă!
Tu ești a mea!

SACONTALA *(innecată)*

Stăpîne, să fii —

DUȘANTA

Biruitor!

De tine stăpînitul, nu sunt stăpînitor,
 Dar te-am găsit, frumoaso, ș'a mea e biruința!
 Ah, par'că în ființa lui Brama 'mă perd ființa!

(Copilul trăgînd pe mamă de haină)

COPILUL

El cine-î, mamă, cine-î?

SACONTALA

E tata. Nu-l săruți?

(Sacontala îl dă spre Dușanta, el îl sărută)

DUȘANTA

Ce veștezi ai tu ochii și nu știu cum perduți
 Și toată ești topită, ș'obrajii tăi ca varul —

SACONTALA

De dorul tău, Dușanta! De jalea ta, de-amarul
 Acestei inimii!

DUȘANTA

Dragă, să nu mai plîngi! Te vreau
 Mai veselă cu gîndul, cum sunt acum eu!

(O prinde de mîni)

M'aș omorî pe mine cel vechiu, să am puterea!
 Durere nu e în lume mai grea decît durerea
 Să știî, ca tu ești însuși acel care-ai făcut
 Să-l doară chiar pe omul, cuî vecinic ai fi vrut
 Să-î ieș, de poî, durerea! Ș'am fost și eu mișelul,
 Că te-am făcut pe tine să plîngi! Acum inelul

Al tău va fi deapururi—am fost un buimăcit!
 Pescarul cînd mi-l dete am stat încremenit
 De fapta ticăloasă a celui mai bun rege!
 Văzu-tu-mi-am deodată întreaga fără' de lege.
 Cum te-am gonit, iubito, lăsîndu-te să mori?
 Ca orbul, care-asvîle cununa cea de flori,
 Crezînd că e un șarpe, așa și eă pe tine!
 Te-am plîns cum plîngî pe-o moartă —
 Și totu-i earăș bine!

(Scofînd inelul din sîn)

Inelul tău! Primește-l!

SCONTALA

Te rog, să nu mi-l dai!
 Mă tem de el! O, ține-l la tine, ca să n'ăi
 Prilej, să-l cauți iarăși!

DUȘANTA

O, nu de-acum! Dar spune,
 Ești vie tu? Și'n ceruri? Dar cum — ?

SACONTALA

E o minune!
 Eă am căzut acolo, la praguri, în palat.
 Muream. Străină'n lume, căci tu măi alungat.
 Dar Aditi din ceruri, cea'n haină de porfiră,
 Trimise 'ndată geni, pe-un nor de mă suiră
 La cer... Și-aveam locașul în rînd cu sfîntul neam.
 Pe două nimfe 'n codru tovarășe le-aveam,
 Și-o vrednică bătrînă, de-apururi preteasă,
 Imi da 'ngrijiri. Intocmai precum era acasă
 La noi, în codrul nostru, așa era, avînd
 Și prietene și mamă. Și'n ceruri, în curînd,

Născut-am pe nepotul lui Poros, dându-î nume
«Acel ce 'nvinge lei!»... Credeam, că 'ntraltă lume,
Intraltă, după veacuri, vedea-te-voiu, și-atunci,
Atunci... dar nu, Dușanta!... O, spune-mi ce porunci
Ce zeî te-aduc în ceruri?

DUȘANTA

E o poveste 'ntreagă.
Menirea mea m'aduce... nu, nu! a noastră, dragă!
Dar mai întâi zîmbește-mi ș'alină ochii tăi!

(Matali vine)

MATALI

Prin voia cea 'nțeleaptă a vecinicilor zeî,
Iubitul nostru rege de nou se 'nveselește.
Kasyapa, văzătorul a toate, vă dorește;
El stă pe tron, de-a stînga pe Aditi avînd.
Veniți acum!

DUȘANTA

Să mergem!

(Dușanta cu Sacontala de mînă și cu Servademana)

Eû, cel ce de curînd

Plîngeam nefericirea, imi es acum din fire
Și slab mă simt în suflet de-atîta fericire —
Știa 'nainte Indra, că azi voiî fi ajuns
La cea mai bună soartă?

MATALI

Ce-î zeilor ascuns? —

Ajunși suntem, Dușanta. Smeriți-vă obrazul!

(Scena se schimbă. Kasyapa și Aditi pe tron)

KASYAPA

Tu, fiică a lui Dacșas! Acesta e viteazul

Dușanta, cel ce 'n taberi pe demoni a răpus!
 De cînd a prins el arcu, e pace jos și sus
 În cerul nostru. Iată-l, o lume-î este roabă!
 Azi fulgerul lui Indra e numai o podoabă
 A sfințelor palaturi, nu armă, cum era!

MATALI

Eternii zeî, o rege, privesc în fața ta
 Cu dragoste de mamă și tată! Mergi aproape!

(Dușanta cu Sacontala de mîină se apropie de tron)

DUȘANTA

Voî zeî, pe care lumea abia vă mai încape,
 Voî primî născuți din Brama cel fără de 'nceput,
 Cel ce născut din sine-și e vecinic nenăscut!
 Isvor al bunătății, rînduitorî de stele,
 Stăpîni ai nemuririi ș' ai lumilor tustrele,
 La tronul sfînt al vostru venim azi amîndoi
 Și vă rugăm de milă, căci mila e la voi!

KASYAPA

Mulți anî să porți toîagul, primit cu vrednicie!
 Lung timp să fii viteazul, al căruî car să fie
 În șirul cel din frunte, de-apururî nesdrobit!

ADITI *(cătore Sacontala)*

Și tu să fii aleasă, și'n traîul fericit
 Al caseî să ai parte de toată fericirea.
 Virtuțile femeî sînt cînstea și iubirea—
 Și tu, iubind pe rege, cînstind pe toți, iubită
 Să fii de toată lumea, de toți să fii cînstită!

CASYAPA

Servademana unde-î?

(Sacontala îl aduce de mână)

Să-ți fie fericit!

Tu, tu, născut din Poros, de ceruri ești menit
Să birui lumea toată din mare pînă'n mare,
Și'n pace fără seamăn, să n'ai asemănare
In taberi! Tot pămîntul cu spada să-l supui,
Stăpîn pe cele șapte peninsule-ale lui!
Bharat să te numească vecia viitoare
Și lumii biruite să-î fii al doilea soare —
Tu, Golava, tu pleacă pe aripe de vînt
La Canva 'n sihăstrie și du-î acest cuvînt
Din partea mea: «Iubite, alungă nedurmirea
Din ochii tăi cei veștezi și plînși mereu! Iubirea
Sacontalei își află răspunsul cunoscut
Din gura lui Dușanta. Iar dînsa i-a născut
Un fiu, și-î fericită de soțul dînzei mama —
Tu pentru ei te roagă și 'nchină-te lui Brama!»

(Sacontala începe să plîngă. Dușanta o îmbrățișează)

DUȘANTA

Tu plîngi?

SACONTALA

Ah, nici-odată tu nu vei mai fi rău!
O, las să plîng iubite, că plîng de dragul tău!
De cea d'întîie dată plîng soarta mea 'mpăcată,
Și-mi plîng nefericirea de cea din urmă dată!

KASYAPA

De mori flămînd pe drumuri, orî vesel stai pe tron,

Supus ești vecinic sorții! Atît de monoton
 E traîul nostru 'n lume: viață ș'apoî moarte,
 Aceste două vecinic aû vecînica lor soarte!
 De ce să plîngî? In lume cu preț nimica nu-î:
 De moarte și de viață și zeii sunt sătuî!
 Tu, nobilă iubire, legî fapta cu cuvîntul
 Legî moartea cu viața și cerul cu pămîntul,
 Și numai prin iubire ne facem fericiți!
 Sunt Zeu, dar nu știu însu-mî mai bun decît: «iubiți!»—
 Tu, Matali, e carul gătit?

MATALI

Gătit. Sublime.

KASYAPA (*către rege și Sacontala*)

Plecați acum acasă! Să nu mai fie nime
 Ca voi iubiți de neamuri! Și nimeni bun ca voi!
 Ș'amic vă fie Indra cu rodnicele-î ploî!

(Dușanta, Sacontala și copilul se sue în car)

Ș'acum, mai înainte de ce plecați, tu-mî spune
 De ai vr'un dor—

DUȘANTA

Se poate să-mî cer eû sorți mai bune?
 Eû am răpus puterea protivnicilor mei,
 Sacontala-î aproape de cel ce este-al ei.
 Acesta-mî fuse dorul, și dorul azi e faptă.
 Poporul mă iubește; și 'n cartea cea 'nțeleaptă
 A Vedei, dînsul află virtute și onor—
 Ce dor să am?

Și totuș, de pot să am un dor
 Și am acum puțința să-î cer îndeplinire,

Te rog atunci, la moarte, să'mi îei această fire ;
Să fiu pământ deapururi, atunci cînd nu voi fi
Acel ce sunt cū astăzi ! Atît aş mai dori,
Ca Zeii cei puternici să nu mă mai renască
In acest cuib de plîngerî pe lumea pămîntescă !

